

Новы Час

НЕ ПІСЬМЕННІЦА

Стар. 14

«ЗМОВЫ ПАД КОЎДРАЙ», АБО ПАГРОЗЫ ЕЎРОПЕ

Расійскэ агентства «РИА Новости» распаўсюдзіла паведамленне, што Еўрапейскі саюз афіцыйна ўключыў Беларусь у праграму «Усходніе партнёрства». Гэтая навіна ў момант ускалыхнула палітычныя колы Мінска

Стар. 4

МІЖНАРОДНЫ ДЗЕНЬ РОДНАЙ МОВЫ

Стар. 6

АЛЬТЭРНАТИВА БЕЗ АЛЬТЭРНАТИВЫ

1 сакавіка ў Краіне Баскай адбудуцца сапраўды гістарычныя выбары. Упершыню за гісторыю існавання баскскай аўтаноміі да ўлады прыйдуць сацыялісты, якім у цяперашній сітуацыі проста няма альтэрнатывы.

Стар. 13

ЧЫТАЙЦЕ
Ў НАСТУПНЫМ НУМАРЫ!

«Мастак
Павел Южык»

Нарыс Сяргея Гваздзёва.

З цыклу «Мастакі Віленскай
школы»

Дыялог

У АБДЫМКАХ ЕЎРОПЫ

Вольга ХВОІН

За апошні тыдзень Беларусь наведалі шэраг прадстаўнікоў Еўрасаюза. Такога наплыwu высокіх гасцей з Захаду краіна «апошняй дыктатуры ў Еўропе» не ведала ўжо шмат гадоў.

Візіт 1

Пачалося ўсё з візіту прадстаўнікоў Парламенцкай асамбліі Савета Еўропы на чале са старшыней Камісіі па палітычных пытаннях Горанам Ліндбладам. Мэтаю візіту быў перамовы пра вяртанне Беларусі статуса спецыяльна запрошанага ў ПАРЕ, якога краіна была пазбаўлена пасля не-прызнання Еўропай рэферэндуму 1996 года. Цяпер адзінай умовай еўрачыноўнікаў для ўдзелу ў Парламенцкай асамбліі Савета Еўропы ёсьць фарміраванне сумеснай афіцыйна-апазіцыйнай місіі з удзелам дзеючых беларускіх парламентарыяў і прадстаўнікоў апазіцыйнага блока. Пытанне пра вяртанне Беларусі статуса спецыяльна запрошанага будзе разгледжана ў чэрвені.

Візіт 2

А 19 лютага ў Мінску з вуснаў вярхоўнага прадстаўніка ЕС па пытаннях знешніх палітыкі і бяспекі, генеральнага сакратара Савета ЕС Хаўера Саланы прагучала сцверджанне, што яго візіт у Беларусь — гэта пачатак паляпшэння адносінаў паміж Беларуссю і Еўрасаюзам. Пры гэтым еўракамісар адзначыў, што прыехаў у Беларусь не дзеля таго, каб стаўць умовы.

Сустрэчы, што адбыліся ў межах візіту (з кіраўніком дзяржав-

вы Аляксандрам Лукашэнкам, кіраўніком знешнепалітычнага ведамства Сяргеем Мартынавым, прадстаўнікамі грамадзянскай супольнасці — кіраўнікамі Беларускага Хельсінскага камітэта Алегам Гулакам, Беларускай асацыяцыяй журналістаў — Жаннай Літвінай, палітыкамі Аляксандрам Казулінім і Аляксандрам Мілінкевічам, юристам Аленаі Танкачавай і эканамістам Паўлам Данейкам, лідэрам Беларускага кангрэса дэмакратычных прафсаюзаў Аляксандрам Ярушком), ён расцаніў як «вельмі-вельмі пазытыўныя і канструктыўныя».

Генеральны сакратар ЕС адзначыў, што ў 2009 годзе сярод прыярытэтаў Еўрасаюза — развіццё ініцыятывы «Усходніе партнёрства». «У структуры ініцыятывы асаблівае месца ёсьць для Беларусі», — заяўіў Хаўер Салана.

У інтэрв'ю БелаПАН палітык сказаў, што ацэнівае свой візіт як «канструктыўны і прадуктыўны». І выказаў упэўненасць, што «працэс нармалізацыі двухбаковых адносінаў пачаўся і будзе працягвацца на добрай хуткасці».

Візіт 3

Пасля Хаўера Саланы з неафіцыйным бліц-візітам для «збору інфармацыі пра сітуацыю ў Беларусі» ў Мінск прыехала група дэпутатаў Еўрапейскага парламента з фракцыі Еўрапейскай народнай партыі (ЕРР-ЕД) на чале з Крыстаферам Бізлі (Вялікабрытанія). Сярод візітёраў быў Лайма Андрыкене (Літва), якая ініцыявала гэты прыезд дэлегацыі, Яцэк Пратасевіч (Польшча) і Хасэ Хаўер Помез Руіз (Іспанія).

На працягу шасці гадзін еўрапарламентарыі сустрэліся

з прадстаўнікамі Беларускай асацыяцыі журналістаў, пасламі краін ЕС у Беларусі, кіраўніцтвам Галоўнага ўпраўлення Еўропы Міністэрства замежных спраў, палітыкамі Аляксандрам Мілінкевічам, Аляксандрам Казулінім, Паўлам Севярынцам, Вінцуком Вячоркам. Ад сустрэчы з прадстаўнікамі беларускага парламенту еўрапейскія госці ўхіліліся, патлумачыўшы гэта некаторай крыўдай за перашкоды, з якімі сутыкаюцца еўрапейскія палітыкі, калі хочуць наведаць Беларусь. Дарэчы, сярод тых, куму калісці афіцыйны Мінск адмовіў у выдачы візы, значыцца імя і Лаймы Андрыкене.

Сабраную падчас візіту інфармацыю палітыкі падрыхтуюць для справаздачы Еўрапейскому парламенту да таго моманту, калі ў сакавіку будзе прымацца рашэнне пра далейшую палітыку

ва ўзаемадносінах паміж ЕС і Беларуссю. Кіраўнік дэлегацыі Крыстафер Бізлі заявіў падчас сустрэчы з журналістамі: «Мы хочам, каб у Беларусі адбыліся змены. Але, калі па-ранейшаму будуть жорстка разганяцца дэманстрацыі, нам будзе вельмі цяжка прыйсці да пагаднення».

На пытанне журналіста «НЧ», ці не маюць заходняя палітыкі намеру прызнаць арыштаваных нядына прадпрымальнікаў Мікалая Аўтуховіча, Уладзіміра Асіпенку і Юрыва Лявонава палітычнымі вязнямі і дамагацца іх вызвалення, Крыстафер Бізлі адказаў, што гэта — прэрагатыва праваабарончай арганізацыі «Міжнародная амністыя» і што ўлады тлумачаць іх арышт крымінальнымі прычынамі.

Польскі дэпутат і кіраўнік дэлегацыі Еўрапарламента па сувязях з Беларуссю Яцэк Пратасевіч нагадаў, што рашэнне па Беларусі, якое будзе прымата Саветам Еўрасаюза, мусіць быць аднаголосным.

«Без усялякіх сумневаў, сёння нельга сказаць, што сярод дванаццаці сямі няма краінаў, якія лічаць, што сітуацыя ў Беларусі не змяніласць да лепшага, — падкрэсліў еўрапарламентарый. — Гэта значыць, што голас Еўрапейскага парламента, які будзе прымата сваю рэзалюцыю перад рашэннем міністраў замежных спраў, будзе вельмі важны. У Беларусі не павінна быць палітычных вязняў, мусіць быць змены ў выбарчым заканадаўстве, якія б прывялі да дэмакратычных выбараў, змены ў крымінальным заканадаўстве — скасаванне шэрагу артыкулаў КК, якія не адпавядаюць міжнароднаму заканадаўству, таксама гэта свабода СМИ, свабода дзеянасці для палітычных партый і няўрадавых арганізацый».

ФАКТЫ, ПАДЗЕІ, ЛЮДЗІ

2

▶ АКЦЫЯ

СУПРАЦЬ ПРЫМУСОВАГА ПРЫЗЫВУ

Актывісты аргкамітэта па стварэнні руху «Маладая Беларусь» 23 лютага правялі шэраг акцыі супраць прымусовага прызыву ў войска. Гэтыя акцыі былі прымеркаваны да Дня абаронцаў Айчыны і Узброеных сіл Рэспублікі Беларусь.

Пра гэта БелапАН паведаміў лідэр аргкамітэта па стварэнні руху Артур Фінькевіч. Паводле яго слоў, актывісты «Маладой Беларусі» вечарам 23 лютага вывесілі некалькі расцяжак у цэнтры Мінска з лозунгам «Ганьба палітычнаму прызыву!».

Як зазначыў Артур Фінькевіч, «Маладая Беларусь» выступае супраць той сістэмы фарміраван-

ня войска, якое існуе сёння. «Мы выступаем за прафесійнае войска, служба ў якім будзе ганаровай, а не прымусовай», — сказаў А. Фінькевіч.

«На жаль, сённяшніе войска стала інструментам, які выкарыстоўвають выключна як рэпресійную машыну супраць маладых актывістаў дэмакратычнага руху. Мы выступаем супраць палітычнага прызыву і супраць такога войска, якое здольнае толькі на тое, каб адлучыць ад грамадскага жыцця дэмакратычных актывістаў», — заяўіў А. Фінькевіч.

Як паведаміў малады палітык, пры вывешванні адной з расцяжак быў затрыманы актывіст аргкамітэта Сяргей Клюёў. Яго даставілі ва УУС Ленінскага раёна Мінска, аднак пасля адпушцілі.

▶ ЖЫЦЦЁ

ЗАРОБКІ ПАДАЮЦЬ

Налічаная сярэдняя заработка плата ў Беларусі ў студзені 2009 года складаў 919 тысяч 637 рублёў, паведаміла прэс-служба Нацыянальнага статыстычнага камітэта. У снежні 2008 года яна складала 1 мільён 187 рублёў.

Такім чынам, у параўнанні са снежнем зарплата паменшылася на 8,1%, або на 80,6 тысячаў рублёў.

Налічаная сярэдняя заработка плата рабочых і службовых у студзені была 939 тысяч 46 рублёў (у снежні 2008 года — 1 мільён 20 тысяч 299 рублёў).

Рэальная налічаная заработка плата (разлічаная з улікам росту спажывецкіх цен на тавары і паслугі) у студзені 2009 года ў параўнанні са студзенем 2008 года павялічылася на 5,5%, у параўнанні са снежнем 2008 года паменшылася на 11,7%.

▶ АДМОВА

КРЫМІНАЛЬНЫЙ СПРАВЫ НЕ БУДЗЕ

Мінская міжгарнізонная ваенная прокуратура адмовіла ў распачынанні крымінальной справы па факце збівання Франака Вячоркі пры яго прымусовым прызыве ў армію. Прэзідэнт Беларусі паведаміў бацьку маладога чалавека, першы намеснік старшыні Парытэту БНФ Вінцук Вячорка.

В. Вячорка прасціў прокуратуру распачаць крымінальную справу супраць работнікаў ваенкамата Савецкага раёна Мінска і 432-га Галоўнага ваеннага клінічнага

медыцынскага цэнтра за перавышэнне паўномоцтва і прымяненне сілы ў дачыненні да яго сына.

У афіцыйным адказе, паводле слоў палітыка, паведамляеца, што «ваенная прокуратура выдзеліла з праверкі і накіравала згодна з падведамнасцю ў іншыя следчыя органы матэрыялы аб выкарыстанні супраць Франака сілы супрацоўнікамі міліцыі і неўстаноўленымі асобамі ў цывільнім адзенні».

Пры гэтым, зазначыў В. Вячорка, экспертыза, праведзеная ў ваенай часці ў Баранавічах (Брэсцкая вобласць), установіла, што ў Франака сапраўды зафіксаваны пабоі, сляды ад наручнікаў — усяго сем траўм.

«У адказе міжгарнізоннай прокуратуры пацверджана: Франака білі. Ёсьць паказанні сведак, што 16 студзеня яго выводзілі з ваеннага шпіталя невядомыя, што 28 студзеня яго везлі ў ваенную часць у наручніках. Што важна — у адказе прокуратуры гаворыцца, што «не выключана», што гэтыя траўмы былі нанесены менавіта 28 студзеня», — падкрэсліў палітык.

В. Вячорка таксама паведаміў, што 26 лютага ў Мінскім гарадскім судзе адбудзеца разгляд касацыйнай скаргі на рапошненне суда Савецкага раёна, які прызнаў Франака прыдатным да ваенай службы.

▶ СМИ

З ІНШАЗЕМЦАМІ НЕ СУПРАЦОЎНІЧАЦЬ!

Сябар Беларускай асацыяцыі журналістаў Таццяна Бублікова 24 лютага была выкліканая ў прокуратуру Гомельскай вобласці, дзе яе папярэдзілі аб недапушчальнасці супрацоўніцтва з замежнымі СМИ без акредытациі ў адпаведнасці з ч. 4 арт. 35 новага закона аб СМИ.

Як паведаміла БелапАН Таццяна Бублікова, у прокуратуры ёй патлумачылі, што двое грамадзянін звярнуліся з просьбай правесці праверку ў дачыненні да журнالісткі, якая нібыта супрацоўнічае з польскім спадарожнікам Томашам Беласат.

Бублікавай былі прад'яўлены раздрукоўкі з сайта тэлеканала «Беласат» за 22 лістапада 2008 года. У адным з матэрыялаў маецца каментарый дырэктара Гомельскага драматычнага тэатра Валенціны Маісеенкі аб фестывалі, што праводзіўся ў горадзе. Дырэктар драматэатра, паводле слоў работнікаў прокуратуры, звярнулася з заявай, што яна давала каментарый Бублікавай, якая не папярэдзіла яе пра тое, што матэрыял з'явіцца ў польскіх СМИ.

У прокуратуры журнالісты паказалі таксама адказ на запыт у МЗС Беларусі, дзе гаворыцца, што тэлеканал «Беласат» на тэрыторыі краіны не зарэгістраваны. Адказ з МЗС быў атрыманы 19 студзеня. «Цікава, што заявы ад абуранных грамадзян прыйшлі ў прокуратуру 28 студзеня, але яшчэ 19 студзеня быў атрыманы адказ з МЗС, а раздрукоўкі з сайта «Беласат» былі ў прокуратуры яшчэ 2 снежня. Атрымліваецца, што яны загадзя праводзілі праверку, і толькі затым прыйшлі заявы ад грамадзян», — зазначыла Т. Бублікова.

Яна падкрэсліла, што на тэрыторыі Беларусі не ажыццяўляе журнالістскую дзейнасць ад імя тэлеканала «Беласат», журнالістам працуе з 2002 года, супрацоўнічае з рознымі выданнямі.

▶ ПРАБЛЕМА

СПЕЦЫЯЛІСТАЎ НЕ ХАПАЕ

Язэп ПАЛУБЯТКА

Гродзеншчына сутыкнулася з вострай проблемай недахопу адукаваных кадраў.

Найперш не хапае медыкаў і спецыялістаў аргакомплексу. Напрыклад, медыцынскіх работнікаў нестae ажно 17 працэнтаў. Заробкі нізкія, і таму выпускнікі медыцынскіх установаў, пасля таго як адпрацавалі неходжынкі, знаходзяць прыбытоўную працу ў іншай галіне дзеянісці сіходзяць, некаторыя з'язджаюць за мяжу.

Проблемы медыкаў відавочныя, і яны хвалююць улады вобласці, якія дзеля іх вырашэння прапануюць стымуляваць зацікаўленасць дактароў праз вырашэнне іх сацыяльных проблем.

Паколькі гэта пытанне на стадыі вырашэння з нявызначаным тэрмінам, то вольныя вакансіі запаўняюць пенсіянеры.

Адсутнасць спецыялістаў у сельскай гаспадары вырашаецца іншым чынам.

На пачатку былога года Савет міністраў РБ прыняў пастанову, якая прадугледжвае шэраг мерапрыемстваў у гэтым наకірунку. Стандартны набор абліцанак савецкіх часоў: павысіць сялянам заробак, палепшыць забеспячэнне жыллём, увесці новыя катэгорыі працаўнікоў гэтай галіны і г. д.

У адпаведнасці з пастановай, мяркуеца разгледзіць пытанне паступлення выпускнікоў ПТВ у ВНУ на скарочаны тэрмін, абітурыентаў з сельскай мясцовасці прымаць па асобым конкурссе, аднак тэрмін іх апрацоўкі павялічыць да 5 гадоў.

▶ ПАДРАБЯЗНАСЦІ

УТРЫМАНЫЯ ГРОШЫ ВЯРНУЦЬ

Язэп ПАЛУБЯТКА

Паводле праверкі, праведзенай Гродзенскім абласным упраўленнем Дэпартамента дзяржавай інспекцыі працы, выпісаны прадпісанне пералічыць заробак работнікам ААТ «Мастоўдрэў» за перыяд з 10 лістапада па 24 снежня 2008 года, а таксама налічыць заработную плату за час прастою з 25 снежня па 11 студзеня 2009 года. Адпаведныя сумы павінны быць выплачаны работнікам ААТ «Мастоўдрэў» да 17 сакавіка 2009 года. Праверка была праведзена ў адпаведнасці з дэпутацікам запытам Дзмітрыя Кухлея, да якога звярнуліся рабочыя з просьбай абараніць іх працоўныя права.

Сярод прадпрыемстваў дрэваапрацоўчай галіны Беларусі найбольш за ўсіх ад крэзісу пацярпела ААТ «Мастоўдрэў», якое згубіла большасць сваіх кліентаў і рынкаў збыту. Гэта запатрабавала ад кіраўніцтва прадпрыемства прыняцця адпаведных анатыкрайзісных мер: зніжэння сабекштупу прадукцыі, выпрацоўкі адпаведнай маркетынгавай палітыкі, новых падыходаў у кіраўніцтве прадпрыемства.

падпісвае любыя паперкі, якія яму падсювае кіраўніцтва.

Як выявіла праверка, у мінулым годзе, у парушэнне заканадаўства, усім служчым і рабочым была ўстаноўлена аплата працы ў памеры двух трэціх месячнага акладу. Пасля праверкі ўпраўлення па працы, занятасці і сацыяльнай абароне Мастоўскага райвыканкама, рабочым таварыстvа 28 снежня быў ажыццёўлены выплаты на суму 258,359 мільёна руб. Аднак выплаты не быў зроблены слуžчым. Зараз гэта павінна быць здзейснена да 17 сакавіка.

Акрамя таго з 25 снежня 2008 года па 11 студзеня 2009 года, згодна з загадам гендэрэктара Асавава, праца ўсіх структурных падраздзяленняў была прыпынена ў суязе з адсутнасцю абаротных сродкаў, наяўнасцю на складах вялікіх запасаў гатовай прадукцыі, Раством і Навагоднімі святамі. У гэтым выпадку наймальнік павінен быў, у адпаведнасці з заканадаўствам, аплаціць работнікам прастой у памеры не меней за дзве трэці тарыфнай стаўкі, што не было зроблена.

Аднак зараз кіраўніцтву прадпрыемства давядзенца раскашэліца.

▶ ФОРУМ

НА ФЭСТ НДА – ПРАЗ КДБ

Марыя КРУК

У працы рэспубліканскага форума — Асамблеі няўрадавых арганізацый, якая адбудзеца 6–7 сакавіка ў Мінску ў Міжнародным адукатычным цэнтры, восьмуць узел больш за 250 прадстаўнікоў грамадскіх аб'яднанняў і ініцыятыў, запрашенні накіраваныя блізу пяцідзесяці прадстаўнікам партнёрскіх арганізацый з-за мяжы.

Арганізаторы форума паведамілі, што двум запрошаным замежнікам адмоўлена ва ўездзе ў Беларусь. Гэта Дэвід Гамільтан — кіраўнік Нацыянальнага дэмакратычнага інстытута ва Украіне і Агнешка Камароўска

Грамадскія дзеячы Ірына Жыхар, Святослав Марткевіч, Алена Валынец, Вацлаў Арешка

— прадстаўніца фонду імя Стэфана Баторыя ў Варшаве. Дэвіду Гамільтану ў пасольстве паведамілі, што ён не ўязны ў Беларусь, але калі яго вельмі хочуць бачыць на форуме, то за дазволам трэба

звярнуцца ў КДБ, які разгледзіць заяву і прыме рашэнне.

Да ўзелу ў форуме запрошаныя не толькі сябры зарэгістраваных у краіне грамадскіх аб'яднанняў, але і прадстаўнікі

незарэгістраваных ініцыятыў. «У Беларусі не зарэгістравана прыблізна палова ініцыятыў грамадзян, — адзначыў сябры аргкамітэту Асамблеі Святослав Марткевіч. — Усяго зарэгістра-

▼ ТЫДНЁВЫ АГЛЯД

ЗАБРАЦЬ ДЫ ПАДЗЯЛІЦЬ!

Святослав Марткевіч

Нешта не тое робіцца ў нашым «каралеўстве».
З рэвалюцыйнай заявой выступіў прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка.
Адзінае шкада: што ўсё гэта ў духу спадара Шарыкава.
Таго самага, які «Паліграф Паліграфавіч», — «Забраць ды падзяліць!».

«Калі бізнесмены на працягу першага квартала не рэалізуюць ужо пабудаване жыллё, то мы яго забяром і прададзім маючым патрэбу», — заяўіў Аляксандр Лукашэнка ў ходзе наведвання Мінскага маторнага завода 24 лютага.

«Я бачу, што ўжо пабудаваныя дамы не здаюцца ў эксплуатацыю, — зазначыў А. Лукашэнка. — Што адбываецца? Насельніцтва чакае танных крэдытаў, каб набыць гэтую жыллё, пажадана пад 5–7%. Бізнесмены ж стайліся, думаюць, што дзяржава цяпер укіне пануючую колькасць грошей, і яны зноў па 2–3 тысячи долараў за квадратны метр будуць прадаваць. Гэтага не будзе». А. Лукашэнка паставіў задачу да канца першага квартала рэалізаваць ўсё пабудаване жыллё па цене, блізкай да сабекошту. «Добра, калі яны прададзута падзяліць!».

Нічым іншым, як рэвалюцыйнай ідэалогіяй, патлумачыць гэта немагчыма. «Бізнесмены ж прытаіліся», — трэба іх раскулачыць. «Мы яго адбяром», — гэта ўговуле не лезе ні ў якія вароты. На падставе чаго адбяром? Па рашэнні суда? На падставе чаго суд прыме такое рашэнне? «Прададзута падзяліць!»

«сабекошт? Ці не тыя бізнесмены, якія «прытаіліся»?

Услед за Аляксандрам Лукашэнкам выступіў міністр эканомікі Мікалай Зайчанка. Паводле яго слоў, вядучым айчынным аператарам сотовай сувязі — MTC і Velcom — прапанавана перагледзець свае пазіцыі па павышенні тарыфаў на 18 працэнтаў і вярнуцца да ранейшых тарыфаў. «Калі гэта не будзе зроблена, то Міністэрства эканомікі як антymанапольны орган будзе вымушана прымяніць дзяржаваўнае регуляванне, гэта значыць уключыць гэтых аператораў у пералік манапалістаў», — заяўіў кіраўнік эканамічнага ведомства.

Спадару Зайчанку трэба быць больш стрыманым у сваіх выказваннях. Інакш яго заваліць скаргі. Калі «Міністэрства эканомікі як антymанапольны орган», то менавіта ад Міністэрства эканомікі трэба патрабаваць распайсоду нашай улюбленай газеты «Новы час». Чаму яе не распаўсюджваюць манапалісты «Белсвяздрук» і «Белпошта»? Давайце, спадар Зайчанка стане паштальёнам і будзе разносіць «Новы час» усім зацікаўленым асобам!

А калі сур'ёзна — то выказванне спадара Зайчанкі сведчыць, што анікай рынкавай эканомікі ў Беларусі няма. «Антymанапольны орган», які ўказвае, што рабіць дзвюм (!) кампаніям... Выбачайце, дзве — не манаполізм. «Дзяржаваўнае регуляванне» сотовых аператораў, адзін з якіх амаль напалову (49%) належыць Paci (MTC), а другі — Aystriy (кантрольны пакет акцый «Velcom», які належыць дзяржаве, быў прададзены ў жніўні 2007 года другому саўладальніку кампаніі — «SB Telecom» (Кіп). У каstryчніку таго ж года аўстрыйская кампанія «Telekom Austria Group» набыла 70% акцый «SB Telecom»), — ні ў якія межы не кладзеца.

Больш за тое: нішто проста так з неба не падае. За базавыя станцыі, за роймінг, за замежныя паслугі мабіль-

ныя аператары плацяць гроши. І не

ў рублях, а ў замежнай валюце. Таму

яны папросту самі вымушаны падымаць кошты рубліў, каб набыць за

гэтыя рублі валюту і потым разлічыцца

са сваім партнёрамі.

Канешне, ёсць і прапанова. Каб

мабільныя аператары не павышалі

6 кошты на 18%, давайце «адкрыцім

назад» дэвальвацыю беларускага

рубля напачатку Новага года. Но

менавіта з-за дэвальвацыі ўзнялі кошт

мабільных аператары. Фінансавая

палітыка павінна быць у юрысдикцыі

Міністэрства эканомікі, ці не так, спадар Зайчанка?

Не, я не супраць, каб сувязь патан-

нела. Але я ведаю, што нічога ў жыцці

бясплатна не бывае. Яшчэ ў школе

мяне навучылі, што ёсць такі закон:

закон захавання матэрыі і энергіі. І

калі нешта недзе знікла, — значыць,

нешта недзе з'явілася. Калі мы пла-

цім за сувязь — з'яўляюцца новыя

базавыя станцыі, паляпшаецца якасць

абслугоўвання. Калі нехта будзе жыл-

лё — яму трэба цэгla і бетон. А цэгla і

бетон — таксама не задарма.

А вось у каго варта «адабраць ды

падзяліць» — гэта ў сапраўдных мана-

палістаў. Вядома, што адзіны першас-

ны правайдэр па прадстаўленні паслуг

інтэрнэту — «Белтэлекам». Беларускія

блогеры парайналі тарыфи еўрапей-

скіх правайдэраў з «Белтэлекамам».

Беларусы ў парадунні з Польшчай

плацяць за інтэрнэт большу 70 разоў!

А калі парадунні з Расіяй або з

Англіяй... «Лепш не парадунні, дзеля захавання душэўнага спакою»,

— раяць блогеры.

Гэта прытым, што нармальная

параўнання... не атрымалася! Бе-

зурупіўшыся ў Еўропе, прыходзіць

«Усходнія партнёры»

— Азербайджан, Арmenія, Беларусь, Грузія,

Малдова і Украіна. Узел Беларусі

пакуль пад пытаннем.

ПАЛІТЫКА

4

ДЫЯЛОГ

У АБДЫМКАХ ЕЎРОПЫ

◀ Працяг.
Пачатак на стар. 1.

Дэпутатка Лайма Андрыкене звярнула ўвагу на сітуацыю са свабодай СМИ: «Вельмі добра, што дзве газеты вярнуліся ў сістэму падпіскі і распаўсюду. Але ў нас яшчэ ёсьць доўгі спіс выданняў, якія не ўключаныя ў сістэму распаўсюду. Гэта «Новы час», «Барысаўскія навіны», «Віцебскі кур'ер» ды іншыя». Еўрадэпутаты ў сваіх ацэнках былі ўсё ж больш цвёрдымі, у параўнанні з чыноўнікамі ЕС, якія наведалі Беларусь да іх. «Супрацоўніцтва павінна засноўвацца на павазе да пэўных прынцыпаў. Мы выказываем добрую волю, але мы павінны быць узяўненныя, што гэта добрая воля сыходзіць не толькі ад Еўропы, але і ад Беларусі», — заявіў Яцек Пратасевіч.

Візіты 4 і 5

Не толькі БруSELь, але і бліжэйшыя суседзі разгарнулі ў Мінску сваю знешнепалітычную дзеянасць. Беларусь наведаў ужо былы прэм'ер-міністр Латвіі Іварс Гадманіс. Вынікам яго сустэрэчы з Сяргеем Сідорскім і прэзідэнтам Аляксандрам Лукашэнка стала падпісанне мемарандума ў сферы энергетыкі. «Беларусь, Літва і Латвія плануюць у найбліжэйшы час пра-

Дэпутаты Еўрапарламента: Лайма Андрыкене, Крыстафер Бізлі, Яцек Пратасевіч

панаваць ЕС сумесны энергетычны проект», — заявіў журналістам па выніках перамоў Сідорскі.

Гандлёвы абмен і эканамічнае супрацоўніцтва паміж Польшчай і Мінскам — галоўныя тэмы візіту міністра польскай эканомікі Вальдэмара Паўляка ў Беларусь. Віц-прем'ера Польшчы суправаджалі віц-міністры эканомікі, сельскай гаспадаркі і фінансаў. Віц-прем'ер Паўляк сустэрэўся з беларускім віц-прем'ерам Андрэем Кабяковым. Вальдэмар Паўляк заявіў, што надышоў момант эканамічна адкрыцца для Беларусі.

Што далей

23 лютага ў БруSELі адбылося пасяджэнне Савета Еўрасаюза з удзелам міністраў замежных спраў 27 краінаў блоку. На ім абмяркоўваўся будучы старт «Усходняга партнёрства», якім Еўрасаюз хоча паглыбіць адносіны са сваімі ўсходнімі суседзямі.

Як зазначаюць у БруSELі, «Еўрасаюз хашеў бы, каб Беларусь удзельнічала ў гэтай праграме, аднак глыбіня гэтага ўзделу будзе залежаць ад агульнага стану адносін Саюза і Беларусі, якія будуюцца, у прыватнасці, на

базе істотнага прагрэсу ў галіне дэмакратызацыі, законнасці і выканання правоў чалавека ў Беларусі».

Кіраунік знешній палітыкі Еўрасаюза Хаўер Салана пасля візіту ў Беларусь выказаўся за паглыбленне адносін з Мінскам. Міністр замежных спраў Німеччыны Франк Вальтэр Штайнмаер, які ніядаўна сустракаўся з Сяргеем Мартынавым, заявіў, што падтрымлівае ўздел Беларусі ў праграме «Усходняга партнёрства».

Пазіцыя вышэйшага кірауніцтва Еўрасаюза паказвае, што яно не адмаўляеца ад сваіх раней

высунутых дванаццаці ўмоў, але і не патрабуе іх неадкладнага выканання, вылучыўшы з іх пяць найбольш важных, аднак, зноў жа, не як ававязковых папярэдніх, а для пакрокавай, паступовай рэалізацыі.

Зразумела, што палітыкі і эксперыты ЕС, тым больш пасля іх непасрэднага азнямлення з сітуацыяй у Беларусі, ведаюць і пра разгоны вулічных акций, і пра новыя палітычныя матываваныя арышты, і пра сітуацыю са свабодай СМИ. Відавочна таксама, што ў краіні ЕС, у палітыкаў пакуль няма адзін пазыцыі, якую і ѹмкнуща выпрацаваць. Аднак відавочна і тое, што цяпер у якасці прыярытэтай ім бачыцца задача далучыць Беларусь да Еўропы. Што эканамічныя інтэрэсы бяруць верх. Што разгорнутая палітыка па ўцягванні Беларусі ў стасункі з ЕС — асэнсаваная і прадуманая. Што палітыка дыялогу і супрацоўніцтва ўяўляеца ім больш дзеясным рычагам для таго, каб у Беларусі пайшли далейшыя перамены, у тым ліку і ў палітычнай сферы, чым папярэдняя палітыка ізаляцыі.

На фоне афіцыйных перамоў паміж ЕС і Беларуссю апазіцыя імкненца знайсці сваё месца ў дыялогу і не застацца за бортам збліжэння з Еўропай, хаця Аляксандар Лукашэнка перыядычна ў сваіх спічах нагадвае, што пасярэднікай бачыць не жадае. Палітыкі з апазіцыінага блока ў целым заяўляюць, што ўхваліночь дыялог з Еўропай. Але з ававязковым выкананнем раней акрэсленых умоў аб зменах у сістэме палітычных і грамадзянскіх правоў.

ПАРТНЁРСТВА

«ЗМОВЫ ПАД КОЎДРАЙ», АБО ПАГРОЗЫ ЕЎРОПЕ

Вольга ХВОІН

Расійскае інфармацыйнае агенцтва «РИА Новости»
24 лютага распаўсюдзіла паведамленне, што Еўрапейскі саюз афіцыйна ўключыў Беларусь у праграму «Усходняе партнёрства». Гэтая навіна ўмомант ускалыхнула палітычныя колы Мінска. Пасля стала вядома, што расійскі журналіст памыліўся. Але палітыкі з апазіцыйнага стану тэрмінова выступілі з заявамі наконт магчымага ўключэння нашай краіны ў гэту праграму, адзначыўшы, што калі чуткі з'яўляюцца, значыць гэта каму-небудзь патрэбна.

Асноўны пасыл заключаўся ў тым, што ўздел у еўрапейскіх праектах немагчымы без выканання беларускім ўладамі раней акрэсленых патрабаванняў змяніць сітуацыю з выкананнем правоў і свабод чалавека ў дзяржаве. Цяпер стаіце пытанне, ці будзе запрошаны Аляксандр Лукашэнка на вясновы саміт «Усходняга партнёрства» ў Празе, што можа стаць паваротнай кропкаю ва ўзаемадносінах паміж ЕС і Беларуссю.

Хаўер Салана вітаецца з Аляксандрам Казулінам

Даведка:

Ідэя стварэння праграмы «Усходняе партнёрства» ўпершыню прагучала летасць у БруSELі. Яе ініцыятарамі лічацца Польшча і Швецыя. Гэта праграма, якая ажыццяўляецца і фінансуецца ў межах еўрапейскай палітыкі добраўседства, першапачатковы адрасавалася для Украіны, Малдовы, Грузіі, Арmenіі і Азербайджану. Потым было прапанавана пашырыць яе і на Беларусь.

Праграма мусіць садзейнічаць «палітычнаму збліжэнню» ЕС з краінамі — удзельніцамі праграмы, іх эканамічнай інтэграцыі. Еўрасаюз мае намер актыўна садзейнічаць правядзенню ў гэтых краінах рэформаў, накіраваных на развіццё дэмакратыі і рынковых адносін. Не ўсе краіны ЕС вітаюць праграму супраціў з постсавецкімі краінамі. Партугалія, Францыя, Іспанія ўспрымаюць праграму «Усходняе партнёрства» як канкурэнцыю Міжземнаморскаму саюзу, які быў створаны пад патранатам Францыі для развіцця адносін з міжземнаморскага басейна.

Стартавы ўзоровень фінансавання праграмы склаў каля 450 мільёнаў єўра, да 2013 года Еўракамісія мае намер падняць яго да 785 мільёнаў.

Старшыня партыі БНФ Лявон Баршчэўскі звярнуў увагу, на якім фоне адбываецца прыняцце рашэння аб далучэнні Беларусі да праграмы «Усходняе партнёрства» — з'яўленне новых палітычных зняволеных, разгоны акций і затрыманні, візіту еўрапейскіх чыноўнікаў без агучвання мэтаў і вынікаў (маеца на ўвазе візіт генсека ЕС Хаўера Саланы).

«Нам прапануюць заплюшчыць вочы на рэпрэсіі і прыняць менавіта рэжым Лукашэнкі і даць ямумагчымасць наройті прадстаўляць сваю краіну з кіраунікамі іншых краінаў, — адзначыў каардынатор «Хартыі-97» Андрэй Саннікаў. — Калісці мы папярэджвалі сваіх сяброў з Расіі пра магчымую «лукашызацыю» іх дзяржавы. Гэта адбылося. Цяпер такая пагроза існуе для Еўропы. Мы павінны ведаць і ўсведамляць, якую пагрозу нясуць гульні з апошнім дыктатарскім рэжымам Еўропы.

Былы старшыня Вярховага суда Рэспублікі Беларусь Станіслаў Шушкевіч параўноўвае цяперашнія міжнародныя перамовы са «змовою пад коўдрай», калі кожны пераследуе ўласныя інтэрэсы. «Чаму менавіта цяпер забываюцца на высунутыя раней умовы? Ні адна з іх не была выкананая. Адных палітвазяньні памянялі на другіх. Можа, больш вядомы быў рэктар і кандыдат у презідэнты Аляксандр Казулін, але цяпер таксама людзі сядзяць у турме за

палітычную дзеянасць — няма ніякага сумнёва ў гэтым. Ёсьць іншыя прыклады палітычнага пераследу за пэўнае стаўленне да рэжыму. Чаму Салана кажа, што ўмоў больш няма? Адказ, мне здаецца, відавочны. Восенню павінны адбыцца выбары ў Еўрапарламент, новаабраныя дэпутаты зробяць пэўны ператрус у выкананні членаў ЕС з Еўропай. Але з ававязковым выкананнем раней акрэсленых умоў аб зменах у сістэме палітычных і грамадзянскіх правоў.

Былы палітвазеньн Аляксандр Казулін таксама выступіў з заявай, нагадаўшы, што ўсе чакаюць ад кірауніцтва краіны інстытуцыянальных пераменаў, а ад візіту Саланы — далучэння Беларусі да фундаментальных каштоўнасцяў, правоў і свабодаў, па якіх «грамадзянэ краіны ўжо засумавалі». «Нам хацелася б, каб еўрапейскія каштоўнасці ў самым высокім разуменні гэтага слова прыходзілі ў нашу краіну. І тыя дзеянні, што адбываюцца, былі ў дапамогу Беларусі, яе грамадзянам, а не ў дапамогу дзеючаму палітычнаму рэжыму», — падкрэсліў палітык.

Фота Юрый Дзядкоўна

Прэс-канферэнцыя актыўістуў ствараемай БХД. У цэнтры – Аляксей Шэйн, Павел Севярынец, Віталь Рымашэўскі

ХАДЭКІ РАЗВІТАЮЦЦА З ЗІМОЮ ЎСТАНОЎЧЫМ З'ЕЗДАМ

Вольга ХВОІН

**28 лютага ў Мінску
адбудзеца
ўстаноўчы з'езд
парты «Беларуская
хрысціянская
дэмакратыя».
Шматпартыяная
сістэма краіны,
магчыма, папоўніцца
яшчэ адной палітычнай
структурай.**

Заснавальнікамі партыі з'яўляюцца 1057 чалавек, гэты спіс і будзе падавацца ў Міністэрства юстыцыі на рэгістрацыю. Агулам у базе прыхільнікаў партыі — каля дзвюх тысяч асобаў. У працы з'езда будзе удзельнічаць 211 чалавек. На дадзены момант сустаршынямі арганізацыйнага камітэту партыі БХД з'яўляюцца Мікалай Арцюхоў, Георгій Дэмітрук, Віталь Рымашэўскі, Павал Севярынец, Аляксей Шэйн. Статутныя дакументы прадугледжваюць не толькі сустаршыства ў кіраўніцтве партыі, але і аднаособнае старшыства. Магчыма, у далейшым будзе абраны апошні варыянт, праўда, з амежаваннем па кадэнцыі на два тэрміны.

На ўстаноўчы з'езд партыі былі запрошаныя кіраўнікі хрысціянска-дэмакратычных партый Галандыі, Фінляндыі, Вялікабрытаніі, Нарвегіі, Літвы, Украіны. З хадэкамі трох апошніх краінаў Беларуская хрысціянская дэмакратыя мае падпісаныя пагадненні пра супрацоўніцтва. Таксама на з'езд запрошаныя кіраўнікі пасольстваў еўрапейскіх краінаў, беларускія палітыкі — Аляксандр Мілінкевіч, Аляксандр Казулін, Мікола Статкевіч, Лявон Баршчэўскі, Анатоль Лябедзька, Зміцер Даўгін, прадстаўнікі грамадскіх арганізацый.

Акрамя вырашэння арганізацыйных пытанняў, на з'ездзе будзе вызначаны кандыдат у прэзідэнты ад БХД. Цяпер вядома, што ёсць трох кандыдатуры.

Адзін з іх — сустаршыня арганізацыйнага камітэту партыі Віталь Рымашэўскі. 1 сакавіка адбудзеца міжнародная канферэнцыя БХД, у якой прымуць удзел гості з замежжа, што прыехаць на ўстаноўчы з'езд.

У незалежнасці ад таго, ці будзе зарэгістравана партыя, актыўісты БХД працягнуть працаўца над кампаніямі «За сямейныя каштоўнасці», «Люблю Беларусь», пакаяння за злачынствы камунізму, супраць магії і акультызму, кампаніяй аб свабодзе сумлення. Акрамя таго, хрысціянская дэмакратыя плануюць распрацаваць свой антыкрызісны план для эканомікі краіны.

Сустаршыня арганізацыйнага камітэту партыі БХД Павел Севярынец заявіў, што партыя ставіць на мэце мабілізаваць правацэнтрыстыкі палітычныя сілы краіны. Супраца будзе весціся найперш з партыямі БНФ, АГП, рухам «За свабоду», моладзей арганізацый «Малады Фронт». «Мы ствараем партыю, якая мусіць стаць маднейшай палітычнай сілай краіны», — падкрэсліў Севярынец.

Арганізацыйная праца па стварэнню партыі «Беларуская хрысціянская дэмакратыя» пачалаася ў 2005 годзе. За гэты

час аргкамітэт не толькі назбіраў неабходную колькасць прыхільнікаў, але і правёў шэраг грамадскіх і палітычных кампаній. На дадзены момант хрысціянская дэмакратыя надзвычай актыўныя, безумоўным плюсам з'яўляецца то, што ў палітыку за адносна кароткі тэрмін атрымалася прысягнуць многа новых людзей.

Разам з тым, паводле сацыялагічнага апытвання, якое правялі даследчыкі інстытуту Gallup, Беларусь — адна з адзінцаў найменш рэлігійных краінаў свету. Толькі 27 працэнтаў жыхароў краіны адказалі, што рэлігія ў іх штодзённым жыцці займае важнае месца. Даследаванне праvodзілася ў 143 краінах.

Найбольш рэлігійнымі выявіліся Егіпет, Бангладэш, Шры Ланка і Інданезія. Вялікую ролю рэлігія займае ў жыцці жыхароў Італіі, Партугаліі, Польшчы, Румыніі, Грэцыі, а таксама ЗША. Сярод найменш рэлігійных — Эстонія, Азербайджан, Ганконг, Японія, Манголія і Беларусь.

Сустаршыня арганізацыйнага камітэту партыі БХД Віталь Рымашэўскі лічыць, што БХД — гэта партыя для веруючых і наверуючых, але найперш для людзей, якія паважаюць агульначалавечыя каштоўнасці. Павел Севярынец увогуле перакананы, што праграму БХД могуць падтрымачы каля 80 працэнтаў жыхароў Беларусі. Натуральная, усе палітычныя апазіцыйныя пльні цяпер знаходзяцца ў кепскіх умовах: камунікацыя з насельніцтвам зведеная да тыпу тэт-а-тэт, доступ да дзяржаўных СМИ забаронены. Але, калі каманда заснавальнікаў партыі будзе працягваць працаўца ў такім жа тэмпе, то можа скласці канкурэнцыю старжылам палітычнага поля. Між іншым, сярэдні ўзрост сябраў Беларускай хрысціянской дэмакратыі — 35,6 года, што вызначае яе як найперш партыю моладых палітыкаў. «Але будзем імкнучца, каб было 36,6», — жартам паабяцаў Павел Севяринец.

Пад старшынствам Пашкевіча ў асяродку «Маладых дэмакрататаў» будзе рыхтавацца палітыкі для Аб'яднанай грамадзянскай партыі, таксама плануецца правесці кампанію па пропагандзе ў грамадстве ў еўрапейскіх каштоўнасцях.

▶ ПАРТЫЙНАЕ ЖЫЦЦЁ

МІХАІЛ ПАШКЕВІЧ — НОВЫ СТАРШЫНЯ «МАЛАДЫХ ДЭМАКРАТАЎ»

Вольга ХВОІН

**Новым старшынёй
моладзей арганізацыі
Аб'яднанай грамадзянскай
парты «Малады
дэмакраты» на
безальтэрнатыўнай аснове
абраны Міхаіл Пашкевіч.**

Такое рашэнне прыняла большасць дэлегатаў (38 з 44-х) з усіх абласцей краіны (акрамя Віцебскай і Магілёўскай, дзе арганізацыйныя структуры пакуль не сфарміраваліся) другой справацца-выбарчай канферэнцыі арганізацыі. Іншыя кандыдаты на старшынства

— Аляксандр Сергіенка і Уладзімір Вуяк добраахвотна знялі свае кандыдатуры. Намеснікам старшыні арганізацыі абраны Аляксандр Сергіенка. Міхаіл Пашкевіч апошні год фактычна з'яўляўся негалосным лідэрам «Маладых дэмакрататаў». Да яго арганізацыю ўзначальваў Аляксандр Шумкевіч. Ён жа напярэдадні з'езду распаўсюдзіў інфармацыю, што моладзей арганізацыя АГП спыняе супрацоўніцтва з партыяй. «Моладзевы хрысціянска-сацыяльны саюз» пад кіраўніцтвам Шумкевіча правёў свой альтэрнатыўны з'езд, на якім прысутнічалі 57 чалавек.

Як паведаміў кіраўнік створанай арганізацыі, яе сябрамі цяпер з'яўляюцца менавіта дэлегаты з'езду, але бліжэйшым часам плануюцца паездкі па рэгіёнах з мэтай рэкламаціваць арганізацыі. «Мы з'яўляемся самастойнай арганізацыяй, і хочам аб'яднаны моладзь, якая прытрымліваецца правых поглядаў. На презідэнцкіх выбараў мы таксама падтрымаем кандыдата ад правых палітычных сілаў», — сказаў Аляксандр. На справацца-выбарчую канферэнцыю «Маладых дэмакрататаў», каб расказаць пра сваю дзеянасць, Шумкевіч не з'явіўся. Замест яго справацца-трывалія Міхаіл Пашкевіч.

Новаабраны старшыня сам выступіў з ініцыятывай абмеркаваць час знаходжання на пасадзе кіраўніка арганізацыі двума тэрмінамі. На яго думку, гэта мусіць спрыяць развіццю арганізацыі і выхаванню лідэраў. «Я хачу накіраваць працу на выхаванне і развіццё новых маладых лідэраў», — заявіў Міхаіл Пашкевіч. — Праца на сябе мне не цікавая. Але калі мяне нешта не будзе задавальняць, то я пакідаю за сабой права адмысліць на некаторы час ад палітыкі».

Пад старшынствам Пашкевіча ў асяродку «Маладых дэмакрататаў» будзе рыхтавацца палітыкі для Аб'яднанай грамадзянскай партыі, таксама плануецца правесці кампанію па пропагандзе ў грамадстве ў еўрапейскіх каштоўнасцях.

актыўісты будзе прымаць удзел у палітычнай кампаніі на мясцовых выбарах. Бліжэйшым часам арганізацыю чакае своеасаблівы «ўлік» сябраў. «Праблема ў тым, што ў нашым палажэнні было прапісаны, што моладзевым дэмакратам з'яўляецца сябра партыі АГП ва ўзроўні 35 год. Цягам месяца мы хочам здзейсніць невялічкую перарэгістрацыю, зрабіць пацверджанне сяброўства менавіта ў моладзевым крыле. Думаю, стандартны паказчык у дзе-тры сотні чалавек па ўсёй краіне мы маем. У будучым гэта дазволіць больш эфектыўна ацэніваць вынікі працы па колькасці сябраў і іх працы», — патлумачыў старшыня магістры «ўліку».

Што тычыцца супрацоўніцтва з іншымі моладзевымі структурамі, то Міхаіл Пашкевіч, відавочна, большы прыхільнік аўтаноміі, чым саюзаў. «Мы не хочам рабіць кааліцыі дзеля кааліцыі, — адзначае кіраўнік «Маладых дэмакрататаў». — З моладдзю БНФ у нас плённы ўзаемадачынені, што тычыцца «Маладога Фронту», то калі б быў Іван Шыла, які цяпер знаходзіцца ў войску, можна было б пра нешта гаварыць. Пакуль я не бачу, з кім можна супрацоўнічаць у гэтай арганізацыі. Цяпер нам важна ўрэгуляваць адносіны з партнёрскімі арганізацыямі замежжа. Моладзевыя структуры партыі часта вырастаюць у незалежныя. Тут ставіцца іншая мэта — зрабіць «Маладых дэмакрататаў» паўнавартасным якасным крылом АГП».

Заяву Шумкевіча пра выхад арганізацыі з партыі АГП Міхаіл Пашкевіч каментаваць адмовіўся, спаслаўшыся на тое, што гэта ініцыятыва аднаго чалавека, а не большасці сябраў арганізацыі.

Беларускія моладзевые арганізацыі прайяўляюць устойлівую тэнденцыю да падзелаў і расколаў. Звычайна заявы аб выхадзе тых ці іншых груповак маюць пад сабой амбітныя планы кіраўнікоў, якія і ствараюць новую арганізацыю пад сябе, імкнущца кантраліраваць рэсурсную базу. Праўда, вялікай папуляренасці і масавасці яны не набываюць. Выключэнне, колішні выхад «Маладога Фронту» са структуры партыі БНФ.

P.S.: Удзел абрання на старшынства арганізацыі «Маладых дэмакрататаў» Міхаілу Пашкевічу споўнілася 23 гады. За ўдзел у студзені мінулага года ў акцыі пратэсту прадпрымальнікаў быў асуђжаны да двух гадоў амейзовання волі без накіравання адбыцца пакарання ў спецыяльныя установы (хатнія «хімія»). Навучаўся на гістрафаку БДУ, за актыўную грамадзянскую пазіцыю, удзел у акцыях пратэсту юнака адличылі з універсітэта.

ГРАМАДСТВА

6

► ПАДРАБЯЗНАСЦІ

МІЖНАРОДНЫ ДЗЕНЬ РОДНАЙ МОВЫ

Генадзь КЕСНЕР

21 студзеня ў Беларусі адзначылі Міжнародны Дзень роднай мовы. Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны з гэтай нагоды зладзіла ўрачысты сход у сталічным Палацы мастацтваў, на які прыйшли вядомыя дзеячы беларускай культуры, навукоўцы, прадстаўнікі грамадзянскай супольнасці.

Як адзначыла старшыня Мінскай гарадской арганізацыі ТБМ Алена Анісім, Міжнародны Дзень роднай мовы быў заснаваны рашэннем Трыццатай сесіі Генеральнай канферэнцыі ЮНЭСКА ў лістападзе 1999 года. Гэты дзень адзначаецца з мэтай абароны моўнай і культурнай разнастайнасці, да таго ж ЮНЭСКА мае намер стварыць сістemu прэвентыўнага маніторынгу, з дапамогай якога будзе адсочваць стан моваў, што знаходзяцца пад пагрозой знікнення.

Паводле словаў Алены Анісім, дзень святкавання — 21 лютага — быў абраны таму, што ў гэты дзень у 1952 годзе падчас вулічнай акцыі загінулі некалькі студэнтаў, якія змагаліся за наданне мове «банглам» статуту дзяржаўнай у тагачасным Пакістане, усходняя частка якога праз колькі год стала незалежнай дзяржавай Бангладэш, а самі загінулыя маладыя людзі былі прызнаныя пакутнікамі за родную мову.

«Мы ўжо ў дзесяты раз адзначаем Міжнародны Дзень роднай мовы, і мне хацелася б, каб кожны з нас адчуў і зразумеў: мы ў

Дыктоўка-2009. Справа — амбасадар Швеціі ў Беларусі Стэфан Эрыксан

За trybunai — старшыня Мінскай арганізацыі ТБМ Алена Анісім

свесь не адны, у многіх народаў ёсьць праблемы — такія як у нас, большыя, меншыя, іншага кшталту, — але ўсе мы вучымся іх вырашыць», — падкрэсліла Алена Анісім.

Старшыня сталічнай арганізацыі ТБМ нагадала, што ў су-

боту, нездадуга да ўрачыстага сходу, адбыўся першы этап нацыянальнай дыктоўкі. «Эта быў цудоўны тэкст нашага класіка Уладзіміра Караткевіча — тэкст «Родная мова», і там ёсьць вельмі добрыя слова: мова — неўміручая», — сказала Алена Анісім.

Адна з найстарэйшых беларускіх журналістак, супрацоўніца незалежнай газеты «Народная воля» Святлана Кліменценка стала адной зых, каго ў гэты святочны дзень Таварыства беларускай мовы ўганаравала дыпломам «Рупліўцу беларускай мовы». «У нашай Беларусі, дзякую Богу, нягледзячы на той стан, да якога даведзена наша мова, на ўціск, на абразы, на неразуменне, вельмі многа сапраўдных цудоўных людзей, якія разумеюць, што калі згубіш мову — згубіш і самога сябе, і сява Бацькаўшчыну», — сказала Святлана Кліменценка, атрымліваючы ўзнагароду.

Старшыня Таварыства беларускай школы (ТБШ) Алеся Лозка адзначыў, што апошнімі гадамі памяншаеца колькасць навучэнцаў беларускіх школ. Па словах А. Лозкі, калі 12–13 год таму ў Мінскай вобласці ў першыя беларускія класы прымалася каля 80 працэнтаў вучняў, то цяпер гэта колькасць скарацілася да 17 працэнтаў. «А ў наступным годзе можа быць яшчэ горш у сувязі са школьнай рэформай», — лічыць кіраунік ТБШ, таксама ўганараваны дыпломам.

Яшчэ адным лаўрэатам дыплома «Рупліўцу беларускай мовы» ТБМ вызначыла Алена Кліменценка — шэф-редактар газеты «Новы час». Паводле словаў журналіста, пашырэнне ўжытку мовы тытульнай нацыі паўсядзённа і нават на дзяржаўных тэлеканалах сталася магчымым дзяяканьем высілкам менавіта Таварыства беларускай мовы, якое робіць крапкавыя, але стаўшы заходы дзеля пашырэння беларускага моўнага арэалу. Рэдактар «Новага часу» адзначыў: «Ёсьць упэўненасць, што разам з вамі мы ўсе, хто чытае, хто працаўляе па-беларуску, прыйдзем

да таго дня, калі беларуская мова будзе гучаць паўсюдна на вуліцы». Па словам Аляксея Караваля, «прыклад Украіны побач — ім гэта ўдалося літаральна за год-другі. Я думаю, што і мы не будзем выключеннем, калі адпаведная палітыка ТБМ у адносінах да мовы стане дзяржаўнай палітыкай разам з дэмакратызацыйнай краінай».

Апроч згаданых людзей уладальнікамі дыпломаў «Рупліўцу беларускай мовы» сталі лаўрэаты міжнародных конкурсаў дакументальнага кіно рэжысёра і педагога Уладзіміра Коласа, літаратаў і навукоўцы Мікола Савіцкі, Анатоль Грышкевіч, Арсен Ліс, перакладчык Лявон Баршчэўскі, пісьменнік Уладзімір Арлоў, кзёндз-магістр, пробашч мінскага касцёла святых Сымона і Алены Уладзіслаў Завальнюк, многія актыўісты з рэгіёнаў Беларусі.

Асабліва ўганараваны за спрыянне развіццю і папулярызацыі беларускай мовы за межамі Беларусі амбасадар Швеціі Стэфан Эрыксан, кіраунік украінскага дыпламатычнага прадстаўніцтва Ігар Ліхавы (абодва дыпломаты 21 лютага ўзялі ўдзел у першым туры Беларускай дыктоўкі, які прайшоў у сядзібі ТБМ), амбасадары Герык Літвін (Польшча) і Эдмінас Багданас (Літва), былы пасол Ізраіля ў Беларусі Зэёў Бен-Ар'е і іншыя.

Пры канцы імпрэзы адбыўся невялікі канцэрт беларускіх самадзейных выканаўцаў, а старшыня ТБМ Алег Трусаў нагадаў, што другі і трэці этапы нацыянальнай беларускай дыктоўкі адбудуцца 15 і 25 сакавіка, прычым апошні будзе прысвечаны 91-м угодкам абвяшчэння незалежнасці Беларускай Народнай Рэспублікі.

▼ КАЛОНКА ЮРЫСТА

КВАТЭРНАЕ ПЫТАННЕ

Мы працягваем публікацыю адказаў вядомага юриста

і праваабаронцы Алега Волчака на пытанні грамадзян, якія зварнуліся ў грамадскай прыёмніце.

- Падкажыце, ці можна выселіць з інтэрната злосных неплацельшчыкаў без прадстаўлення ім іншага памяшкання (якія адпрацавалі на падпрыемстве больш за 10 гадоў)?

Савельева І.П., Масты

Выселянне з інтэрната рэгулюеца артыкулам 98 Жыллёвага кодэкса. У ім не назначана ў якасці падставы для выселяння сітуацыя, якую вы апісалі. Аднак, у адпаведнасці з артыкулам

36 Жыллёвага кодэкса Рэспублікі Беларусь, скасаванне дамовы найму жылога памяшкання магчыма па патрабаванні аднаго з бакоў у выпадку парушэння іншымі бокам істотных умоў дамовы. А плата за карыстанне жылым памяшканнем з'яўляецца адной з тых істотных умоў.

- Жыла з сям'ёй у інтэрнаце. Пазней атрымала кватэрну і пераехала туды. У інтэрнаце застаўся праўнік, які спыніў працу, і грамадзянин, што працаўвалі па тэрміновай працоўнай дамове, а таксама грамадзянин, што навучаліся ў навучальных установах і выбылі з іх, падлягаючы выселянню з інтэрната, які ім быў дадзены ў сувязі з працай, вучбой, без прадстаўлення іншага жылога памяшкання.

Грыбаедава В.П., Пінск

Паводле артыкула 98 Жыллёвага кодэкса, часовая і сезонная працаўнікі, якія спынілі працу, і грамадзянин, што працаўвалі па тэрміновай працоўнай дамове, а таксама грамадзянин, што навучаліся ў навучальных установах і выбылі з іх, падлягаючы выселянню з інтэрната, які ім быў дадзены ў сувязі з працай, вучбой, без прадстаўлення іншага жылога памяшкання.

Працаўнікі падпрыемстваў, установы, арганізацый, якія пасяліліся ў інтэрнаце ў сувязі з працай, могуць

быць выселеныя без прадстаўлення іншага жылога памяшкання ў тых выпадках, калі яны звалінічаюцца па ўласным жаданні без важкіх падстаў ці звалінічаюцца за парушэнне працоўнай дысцыпліны або здзіясненне злачынства, а таксама ў выпадку забеспеччэння такіх асобаў іншым жылым памяшканнем у гэтым жа населеным пункце.

У адпаведнасці з артыкулам 71 Жыллёвага кодэкса, ваш сын можа быць выселены па рашэнні суда з прадстаўленнем іншага жылога памяшкання тыповых спажывецкіх якасцяў, агульной плошчай, меншай за ту, што ён займаў, на ўмовах раней заключанай дамовы найму жылога памяшкання, калі ён ухіляецца на працягу шасці месяцаў без важкіх падстаў ад унясення платы за карыстанне жылым памяшканнем і за камунальныя паслугі.

- Я пражываю з бацькамі і дзіцем у трохпакаўной кватэре. З мужем развязлася. Муж зарэгістраваны ў кватэре, але пасля разводу ў ёй не пражывае. Ён не жадае адміняць рэгістрацыю. Што рабіць?

Зайцева А.Л., Віцебск

Па рашэнні суда, у адпаведнасці з артыкулам 37 Жыллёвага кодэкса Рэспублікі Беларусь, можа быць признана, што былы муж страціў права карыстання жылым памяшканнем у сувязі з выездам на сталае пражыванне ў іншое жылое памяшканне.

Паводле сучаснага жыллёвага заканадаўства, вам неабходна падаць іскавую заяву ў суд аб прызнанні мужа страціўшым права карыстання жылым памяшканнем згодна з артыкулам 37 Жыллёвага кодэкса Рэспублікі Беларусь.

Падстава іску — сталае пражыванне ў іншым месцы. Для гэтага вы павінны дакладна ведаць яго месца жыхарства. У іскавай заяве неабходна спаслацца на паказанні сведак, прыкладзіцца даведку ўчастковага па месцы знаходжання вашай кватэры, што былы муж з вамі не пражывае, даведку ўчастковага па месцы знаходжання кватэры, дзе сапраўды пражывае ваш былы муж. Істцамі выступяць усе пайналетнія сямейнікі, з прыцягненнем у якасці трэціх асоб пайналетніх, якія зараз пражываюць у адным жылым памяшканні з былим мужем.

- Жыву ў двухпакаўной кватэре, мне 70 гадоў. Кватэра прыватавана і адпісаная дачцэ. Два гады тату зарэгістраваў знаюнюючынну па дамове, зумовіў, што яна па май патрабаванні вызваліць жылую плошчу. Ці мае яна права на маё жылле, колькі часу можа пражываць і як здзіясніце высяленне, калі яна добраахвотна не пакіне кватэру? Лаўранкоў Г.П., Мінск

Па заканчэнні тэрміна дзеяния дамовы наймання жылога памяшкання паднаймальнік не мае права патрабаваць падаўжэнне дамовы і па патрабаванні ўласніка вызваліць жылую плошчу. Ці мае яна права на маё жылле, колькі часу можа пражываць і як здзіясніце высяленне, калі яна добраахвотна не пакіне кватэру? Лаўранкоў Г.П., Мінск

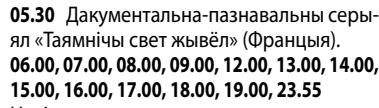
Па заканчэнні тэрміна дзеяния дамовы наймання жылога памяшкання паднаймальнік не мае права патрабаваць падаўжэнне дамовы і па патрабаванні ўласніка вызваліць жылую плошчу. Ці мае яна права на маё жылле, колькі часу можа пражываць і як здзіясніце высяленне, калі яна добраахвотна не пакіне кватэру? Лаўранкоў Г.П., Мінск

У выпадку заключэння дамовы паднайму жылога памяшкання без указання тэрміну наймання паднаймальніка па прыпіненне дамовы паднайму за тры месяцы.

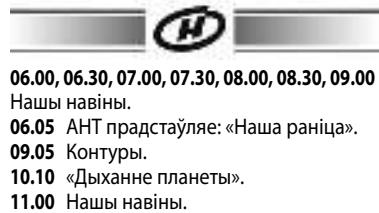
ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

TV

2 САКАВІКА, ПАНЯДЗЕЛАК

05.30 Дакументальна-пазнавальны серыял «Таямніцы свет жывёл» (Францыя).
06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55 Навіны.
06.05, 07.05, 08.10 «Добрай раніцы, Беларусь!».
06.45, 07.45 Зона X.
07.30, 08.25, 11.55 Дзелавое жыццё.
08.20 Гатуем разам.
08.30 У свеце матараў.
09.05 Слова Мітрапаліта Філарэта на пачатак Вялікага Паста.
09.15 Nota Bene.
09.45 Здароўе.
10.10 Жаноче ток-шоў «Жыццё як жыццё». «Я супраць сэксу да шлюбу».
11.05 Серыял «Родныя людзі» (Украіна).
12.10 Меладрама «Дараўаная нядзеля» (Украіна).
13.55, 15.25 «Беларусь. Гісторыя Перамогі».
14.05 «Музыка для ўсіх». Канцэртная праграма.
15.15, 19.20 Навіны рэгіёна.
15.30 Культурная людзі.
16.05 Гульнявое шоў «Інтуіцыя».
16.55 Меладрама «Гарачы лёд» (Расія).
17.50 Серыял «Родныя людзі» (Украіна).
18.50, 00.00 «Зона X». Крымінальная хроніка.
19.35 «Арэна». Праграма аб спорце.
19.55 Ток-шоў «Ход у адказ».
21.00 Панарама.
21.50 Вострасюжэтны серыял «Афіцэры» (Расія). Заключчны серыі.
00.05 Дзень спорту.
00.15 Хакей для ўсіх.

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00 Навіны.
06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».
09.05 Контуры.
10.10 «Дыханне планеты».
11.00 Навіны.

- 11.05 Навіны спорту.
- 11.10 «Кантрольны закуп».
- 12.00 «Малахай+».
- 13.00 Нашы навіны.
- 13.05 Навіны спорту.
- 13.10 «Зразумець. Прабачыць».
- 13.45 «Модны прысуд».
- 15.00 «Дэтэктывы».
- 15.30 Мультфільм: «Дзюймовачка».
- 16.00 Нашы навіны.
- 16.10 Навіны спорту.
- 16.15 «Агонь кахання». Шматсер. фільм.
- 18.00 Нашы навіны.
- 18.15 Навіны спорту.
- 18.20 Камедыіны серыял «Хто ў хаце гаспадар?», 2005 год.
- 18.55 «Чакай мянене».
- 20.00 Час.
- 20.30 Нашы навіны.
- 21.00 Навіны спорту.
- 21.05 Ток-шоў «Выбар».
- 22.00 Прэм'ера. «Група Zeta». Шматсерыйны фільм.
- 22.55 Нашы навіны.
- 23.10 Навіны спорту.
- 23.15 «Зваротны адлік». «Прыгажосць павесцю. Выпрабаванне модай».
- 23.45 «Прафесійны бокс. Лепшыя бай».
- 00.45 Нашы навіны.
- 01.00 Навіны спорту.

- 06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30** «24 гадзіны».
- 06.10 «Мінішчына».
- 06.20 «Раніца. Студыя добра гастро».
- 07.40 «Раніца. Студыя добра гастро».
- 08.30 «Тыдзень».
- 09.30 «Вялікі сняданак».
- 10.00 «Пляц гісторый».
- 10.55 «Танга ўтрох». Тэленавэла.
- 11.45 «Багатая і кахання». Серыял.
- 12.35 «Ваенна таямніца».
- 13.50 «Мая хата».
- 14.20 «Наша справа».
- 14.30 «Далёкія сваякі».
- 14.45 «Фантастычны гісторыі».

- 05.10 Дэтэктыўны серыял «Двойніты».
- 06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55** Навіны.
- 06.02, 07.05 Прэс-агляд.
- 06.05 Дзень спорту.
- 06.15, 07.10, 08.10** «Добрай раніцы, Беларусь!».
- 06.45, 07.45 Зона X.
- 07.30, 08.30, 11.55** Дзелавое жыццё.
- 08.20 Гатуем разам.
- 08.35 «Арэна». Праграма аб спорце.
- 09.05, 13.55** «Беларусь. Гісторыя Перамогі».
- 09.10** Меладрама «Монтэкрыста» (Расія).
- 10.05 Меладрама «Гарачы лёд» (Расія).
- 10.50 Серыял «Родныя людзі» (Украіна).
- 11.40 Відэафільм АТН «Таямніцы зямлі Обраў» цыклу «Зямяя беларуская».
- 12.10 Гульнявое шоў «Інтуіцыя».
- 13.05 Камедыіны дэтэктыўны серыял «Монк» (ЗША).
- 14.05 Ток-шоў «Ход у адказ».
- 15.15, 19.20 Навіны рэгіёна.
- 15.25 Хранікальна-дакументальны цыкл «Нябачны фронт» (Беларусь).
- 16.05 Дэтэктыўны серыял «Двойніты» (Расія). Заключчны серыя.
- 16.55 Меладрама «Гарачы лёд» (Расія).
- 17.50 Серыял «Родныя людзі» (Украіна).
18.50, 00.00 «Зона X». Крымінальная хроніка.
- 19.30 Сфера інтэрсаў.
- 19.55 Меладрама «Монтэкрыста» (Расія).
- 21.00 Панарама.
- 21.50 Прэм'ера. Гісторычная драма «Вайна і мір» (Італія - Францыя - Расія). 1-я серыя.
- 00.05 Дзень спорту.

- 06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00** Навіны.
06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».
- 09.05 «Чакай мянене».
- 09.55 «Ларыса Лужына. Жыццё па вертыкали».
- 11.00 Навіны.
- 11.05 Навіны спорту.

- 11.05 Навіны спорту.
- 11.10 «Кантрольны закуп».
- 12.00 «Малахай+».
- 13.00 Нашы навіны.
- 13.05 Навіны спорту.
- 13.10 «Зразумець. Прабачыць».
- 13.45 «Модны прысуд».
- 15.00 «Дэтэктывы».
- 15.30 Мультфільм: «Дзюймовачка».
- 16.00 Нашы навіны.
- 16.10 Навіны спорту.
- 16.15 «Агонь кахання». Шматсер. фільм.
- 18.00 Нашы навіны.
- 18.15 Навіны спорту.
- 18.20 Камедыіны серыял «Хто ў хаце гаспадар?», 2005 год.
- 18.55 «Чакай мянене».
- 20.00 Час.
- 20.30 Нашы навіны.
- 21.00 Навіны спорту.
- 21.05 Ток-шоў «Выбар».
- 22.00 Прэм'ера. «Група Zeta». Шматсерыйны фільм.
- 22.55 Нашы навіны.
- 23.10 Навіны спорту.
- 23.15 «Зваротны адлік». «Прыгажосць павесцю. Выпрабаванне модай».
- 23.45 «Прафесійны бокс. Лепшыя бай».
- 00.45 Нашы навіны.
- 01.00 Навіны спорту.

- 06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30** «24 гадзіны».
- 06.10 «Мінішчына».
- 06.20 «Раніца. Студыя добра гастро».
- 07.40 «Раніца. Студыя добра гастро».
- 08.30 «Тыдзень».
- 09.30 «Вялікі сняданак».
- 10.00 «Пляц гісторый».
- 10.55 «Танга ўтрох». Тэленавэла.
- 11.45 «Багатая і кахання». Серыял.
- 12.35 «Ваенна таямніца».
- 13.50 «Мая хата».
- 14.20 «Наша справа».
- 14.30 «Далёкія сваякі».
- 14.45 «Фантастычны гісторыі».

- 11.10 «Адзін супраць усіх».
- 12.00 «Малахай+».
- 13.00 Нашы навіны.
- 13.05 Навіны спорту.
- 13.10 «Зразумець. Прабачыць».
- 13.45 «Модны прысуд».
- 15.00 «Дэтэктывы».
- 15.30 Мультфільм: «Выспа памылак».
- 16.00 Нашы навіны.
- 16.10 Навіны спорту.
- 16.15 «Агонь кахання». Шматсер. фільм.
- 17.10 «Хай кажуць» з Андрэем Малахавым.
- 18.00 Нашы навіны.
- 18.15 Навіны спорту.
- 18.20 Камедыіны серыял «Хто ў хаце гаспадар?», 2005 год.
- 18.55 «Рудая». Шматсер. фільм. 40-я серыя.
- 20.00 Час.
- 20.30 Нашы навіны.
- 21.00 Навіны спорту.
- 21.05 Прэм'ера. «Жыццё, якога не было». Шматсерыйны фільм.
- 22.05 Прэм'ера. «Група Zeta». Шматсерыйны фільм.
- 23.00 Нашы навіны.
- 23.15 «Рэмп'ер». «Забойная сіла-5» (Расія).
- 00.20 «Закон і крымінал».
- 00.25 «Рэактыўны бокс».
- 00.55 «Надзвычайнія гісторыі».

- 06.00** «24 гадзіны».
- 06.10 «Мінішчына».
- 06.20 «Раніца. Студыя добра гастро».
- 07.30 «24 гадзіны».
- 07.40 «Раніца. Студыя добра гастро».
- 09.00 Фільм «Суkenka от куцю». 2008 г.
- 10.30 «24 гадзіны».
- 10.40 «Закон і крымінал».
- 10.50 «Танга ўтрох». Тэленавэла.
- 11.45 «Багатая і кахання». Серыял.
- 12.35 «Гучная справа».
- 13.30 «24 гадзіны».
- 13.50 «Новыя падарожнікі дылетанта».
- 14.20 «Далёкія сваякі».
- 14.40 «Гадкае качаня». Моладзеўы серыял.
- 15.35** «Я - вандроўца».
- 16.00** «Культурнае жыццё».
- 16.50** «Спартовы тыдзень».
- 17.20** «Мінішчына».
- 17.30** «Званая вячэра».
- 18.25** «Багатая і кахання». Серыял.
- 20.00** «Сталічныя падрабязнасці».
- 20.10** «СТБ-спорт».
- 20.15** «Добры вечар, майляня».
- 20.35** Фільм «Суkenka от куцю». 2008 г.
- 22.30** «24 гадзіны».
- 22.55** «СТБ-спорт».
- 23.00** «Салдаты. Новыя прызыў».
- 23.55** «Закон і крымінал».
- 00.00** «Сталічны футbold».
- 00.30** «Гучная справа».

- 07.00** Добрай раніцы, Расія!
- 09.00** Фільм «Беспасажніца». 1936 г.
- 10.30** «Ранішняя пошта».
- 11.00, 14.00, 17.00, 19.00** Весткі.
- 11.25** Пакой смеху.
- 12.15** Фільм «Ралі». 1978 г.
- 13.50** Навіны - Беларусь.
- 14.20** «Кулагін і партнёры».
- 14.55** «Рускія». «Руская Ніца». Дак. фільм.
- 15.00** Навіны - Беларусь.
- 17.25** «Сумленны дэтэктыў».
- 17.55** «Жанчына без мінулага». Тэлесерыял.
- 18.50** Навіны - Беларусь.
- 19.30** Тэлесерыял «Кармеліта».
- 20.30** Тэлесерыял «Гайшнікі».
- 21.40** Тэлесерыял «Мамука». Закл. серыя.
- 22.40** «Кулагін і партнёры».
- 23.15** «Весткі+».
- 23.35** Навіны - Беларусь.
- 23.45** «Апошні герой. Вячаслаў Ціханаў».

- 06.00** Документальны фільм.
- 06.00** Сёння.
- 06.05** Канал «Сёння раніцай».
- 09.00** «Сёння. Выніковая праграма».
- 10.00** Сёння.
- 10.25** «Кулінарны пайдыннак».
- 11.15** «Вятаэрнае пытанні».
- 12.10** «Крамблёўскі пахаванні».
- 13.00** Сёння.
- 13.35** Дэтэктыўны серыял «Закон і парадак». Аддзел апературыных расследаванняў».
- 15.15** «Надзвычайнае здарэнне. Расследаванне».
- 15.30** «Агляяд. Надзвычайнае здарэнне».
- 16.00** Сёння.
- 16.30** Дэтэктыўны серыял «Задэрэнне. Расследаванне».
- 17.30** Скачкі на лыжах з трампліна. Чэмпіянат свету ў Чэхіі (Ліберац). HS 134. Камандныя спаборніцтвы.
- 14.30** Біятлон. Чэмпіянат Еўропы ў Расіі (Уфа). Жанчыны. Гонка пераследу.
- 15.00** Біятлон. Чэмпіянат Еўропы ў Расіі (Уфа). Мужчыны. Гонка пераследу.
- 16.30** Лыжныя гонкі. Чэмпіянат свету ў Чэхіі (Ліберац). Жанчыны. 30 км вольным стылем. Мас-старт.
- 13.00** Скачкі на лыжах з трампліна. Чэмпіянат свету ў Чэхіі (Ліберац). HS 134. Камандныя спаборніцтвы.
- 14.30** Біятлон. Чэмпіянат Еўропы ў Расіі (Уфа). Жанчыны. 50 км вольным стылем. Мас-старт.
- 16.30** Лыжныя гонкі. Чэмпіянат свету ў Чэхіі (Ліберац). Мужчыны. 50 км вольным стылем. Мас-старт.
- 17.30** Скачкі на лыжах з трампліна. Чэмпіянат свету ў Чэхіі (Ліберац). HS 134. Камандныя спаборніцтвы.
- 19.00** Футбол. Еўрагалы Часопіс.
- 19.45** Футбол. Еўрагалы Фернанда Торэс.
- 20.00** Снукер. Зала славы.
- <

4 САКАВІКА, СЕРАДА

05.05 Дэтэктывны серыял «Двайнты» (Расія). Заключная серыя.

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55

Навіны.

06.02, 07.05 Прэс-агляд.

06.05 Дзень спорту.

06.15, 07.10, 08.10 «Добрай раніцы», Беларусь!.

06.45, 07.45 Зона X.

07.30, 11.50 Дзелавое жыццё.

08.20 Гатум разам.

08.35 Сфера інтэрсаў.

09.05, 13.55 «Беларусь. Гісторыя Перамогі».

09.10 Дэтэктывная меладрама «Монтэк-рыста» (Расія).

10.05 Меладрама «Гарачы лёд» (Расія).

10.50 Серыял «Родныя людзі» (Украіна).

11.40 «Ёўрафест. Дзень за днём».

12.10 Гульнявое шоў «Інтуіцыя».

13.05 Камедыяны дэтэктывны серыял «Монк» (ЗША).

14.05 Альманах вандраванняў.

14.25 Камедыяны серыял «Офіс» (ЗША).

15.15, 19.20 Навіны рэгіёна.

15.25 Хранікальна-документальны цыкл «Нябачны фронт» (Беларусь).

16.05 Меладраматычны серыял «Два лёсы» (Расія). 1-я серыя.

16.55 Меладрама «Гарачы лёд» (Расія).

17.50 Серыял «Родныя людзі» (Украіна).

18.50, 00.00 «Зона X». Крымінальная хроніка.

19.30 Зямельнае пытанне.

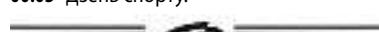
19.55 Дэтэктывная меладрама «Монтэк-рыста» (Расія).

20.50 «Спортлато 5 з 36». Забаўляльнае шоў.

21.00 Панарама.

21.50 Гістарычна драма «Вайна і мір» (Італія - Францыя - Расія). 2-я серыя.

00.05 Дзень спорту.

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00

Навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».

09.05 «Рудая». Шматсерыйны фільм. 40-я серыя.

10.05 «Жыццё, якога не было». Шматсерыйны фільм.

11.00 Навіны.

11.05 Навіны спорту.

11.10 «Кантрольны закуп».

12.00 «Малахай+».

13.00 Навіны.

13.05 Навіны спорту.

13.10 «Зразумець. Прабачыць».

13.45 «Модны прысуд».

15.00 «Дэтэктывы».

15.30 Мультфільм.

16.00 Навіны.

16.10 Навіны спорту.

16.15 «Агонь какання». Шматсер. фільм.

17.10 «Хай кажуць» з Андрэем Малахавым.

18.00 Навіны.

18.15 Навіны спорту.

18.20 Камедыяны серыял «Хто ў хаце гаспадар?», 2005 год.

18.55 «Рудая». Шматсерыйны фільм. 41-я серыя.

20.00 Час.

20.30 Навіны.

21.00 Навіны спорту.

21.05 Прэм'ера. «Жыццё, якога не было».

Шматсерыйны фільм.

22.05 Прэм'ера. «Група Zeta». Шматсерыйны фільм.

23.00 Навіны.

23.15 Навіны спорту.

23.20 «Злачынствы стагоддзя».

23.50 «Геніі і злыдні».

00.20 «Місія празорлівасці». Шматсерыйны фільм.

12.35 «Надзвычайнай гісторыі».

13.30 «24 гадзіны».

13.50 «Рэпариёр СТБ».

14.20 «Далёкія святы».

14.40 «Гадкае качаня». Моладзеўы серыял.

15.35 «Салдаты. Новы прызыў». Серыял.

16.30 «24 гадзіны».

16.50 «Рэактыўны бокс».

17.20 «Міншчына».

17.30 «Званая вячэр».

18.25 «Багатая і каканая». Серыял.

19.30 «24 гадзіны».

20.00 «Сталічныя падрабязнасці».

20.10 «СТБ-спорт».

20.15 «Добры вечар, маляня».

20.30 «Дабро пажаліцца».

20.55 «Атрад». Серыял.

21.00 «Мінск і мінчане».

22.30 «24 гадзіны».

22.55 «СТБ-спорт».

23.00 «StartUp». Тэлегульня.

23.25 «Салдаты. Новы прызыў». Серыял.

00.20 «Закон і крымінал».

00.25 «Зоркі спорту».

00.50 «Дэтэктывы гісторыі».

19.55 Беларуская часіна.

20.45 Калыханка.

21.05 «Іншыя». «Цёмны бок месяца».

21.40 Футбол. Чэмпінат Англіі. Манчэстэр Сіці - Астан Віла. Прамая трансляцыя.

23.40 Авантурная камедыя «Паветраныя піраты» (Украіна).

15.30 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».

16.00 Сёння.

16.30 Вострасюжэтны баявік «Марскія д'яблы-2».

18.05 «Ты не паверыш! Ньюс».

18.30 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».

19.00 Сёння.

19.40 Дэтэктывы серыял «Карамболь».

21.35 «І зноў добры дзень!».

22.35 «Ты не паверыш! Ньюс».

23.00 Сёння.

23.25 Трылер «Запаведнік страху».

00.20 Дэтэктывы серыял «Ліki».

ROSSIA

07.00 Добрай раніцы, Расія!

09.10 Тэлесерыял «Кармеліта».

10.00 Тэлесерыял «Гаішнікі».

11.00 Весткі.

11.35 Тэлесерыял «Тroe супраць усіх».

12.30 Фільм «Т्रэст, які лопнуў». 2-я серыя.

13.50 Навіны - Беларусь.

14.00 Весткі.

14.20 «Кулагін і партнёры».

14.55 Савецкая імперыя. «Ледакол «Ленін».

«Народнае аўта». Дакументальны фільм.

16.50 Навіны - Беларусь.

17.00 Весткі.

17.25 «Хто ў хаце гаспадар».

17.55 «Жанчына без мінлага». Тэлесерыял.

18.50 Навіны - Беларусь.

19.00 Весткі.

19.30 Тэлесерыял «Кармеліта».

20.30 Тэлесерыял «Гаішнікі».

21.00 Сёння.

21.35 Акрабатыка. Чэмпінат свету ў Вялікабрытаніі (Глазга).

6 САКАВІКА, ПЯТНІЦА

1**05.05** Меладраматичны серыял «Два лёсы» (Расія). 2-я серыя.**06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00,****15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55**

Навіны.

06.02, 07.05 Прэс-агляд.**06.05** Дзень спорту.**06.15, 07.10, 08.10** «Добрай раніцы, Беларусь!».**06.45, 07.45** Зона X.**07.30, 11.50** Дзялэвое жыццё.**08.20** Гатаем разам.**08.35** Сфера інтэрсаў.**09.05, 13.55** «Беларусь. Гісторыя Перамогі».**09.10** Дэтэктыўная меладрама «Монтэ-рыста» (Расія).**10.05** Меладрама «Гарачы лёд» (Расія).**10.50** Меладраматичны серыял «Родныя людзі» (Украіна).**11.40** Відэофільм АТН «Дзеяць - дыхаць...».**12.10** Гульнявое шоў «Інтуіцыя».**13.05** Камедыйны дэтэктыўны серыял «Монк» (ЗША).**14.05** Шпілька.**14.30** Камедыйны серыял «Офіс» (ЗША).**15.15, 19.20** Навіны рэгіёна.**15.25** Відэофільм «Парніковы перыяд» цыклу «Асяродзе пасялення».**16.05** Меладраматичны серыял «Два лёсы» (Расія). 3-я серыя.**16.55** Жаноче тош-шоў «Жыццё як жыццё». «Як выхаваць сапрауднага мужчыну».**18.05** Меладраматичны серыял «Родныя людзі» (Украіна).**19.30** «Зона X. Вінікі тыдня».**19.55** Дэтэктыўная меладрама «Монтэ-рыста» (Расія).**21.00** Панарама.**21.50** Гістарычна драма «Вайна і мір» (Італія - Францыя - Расія). 4-я серыя, заключная.**00.00** Дзень спорту.**00.10** Меладрама «Каханне, якое цісне» (Іспанія).**23.55** Навіны.**01.40** Дзень спорту.**H****06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00**

Нашы навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».**09.05** «Рудая». Шматсерыйны фільм. 42-я серыя.**10.05** «Жыццё, якога не было». Шматсерыйны фільм.**11.00** Нашы навіны.**11.05** Навіны спорту.**11.10** «Кантрольны закуп».**12.00** «Малахай».**13.00** Нашы навіны.**13.05** Навіны спорту.**13.10** «Зразумець. Прабачыць».**13.45** «Модны прысуд».**15.00** «Дэтэктыў».**15.30** Мультфільм: «Лятучы карабель».**16.00** Нашы навіны.**16.10** Навіны спорту.**16.15** «Агонь кахання». Шматсерыйны фільм.**17.10** «Хай кажуць» з Андрэем Малахавым.**18.00** Нашы навіны.**18.15** Навіны спорту.**18.20** «Дакументальны дэтэктыў».**18.55** «Поле цудаў».**20.00** Час.**20.30** Нашы навіны.**21.00** Навіны спорту.**21.05** Фільм «Кахаю цібя да смерці».**2007** год.**22.50** Нашы навіны.**23.05** Навіны спорту.**23.10** «Наша Belarussia».**23.45** Фільм «Страказа».**01.35** Нашы навіны.**01.50** Навіны спорту.**C****06.00** «24 гадзіны».**06.10** «Мінічына».**06.20** «Раніца. Студыя добра га настрою».**07.30** «24 гадзіны».**07.40** «Раніца. Студыя добра га настрою».**08.30** «Аўтапанарама».**08.50** «Атрад». Серыял.**10.00** «Ляцьці гісторый».**10.30** «24 гадзіны».**10.40** «Закон і крымінал».**10.50** «Танга ўтрох». Тэленавэла.**11.45** «Багатая і каханая». Серыял.**12.35** «Прыватныя гісторыі».**13.30** «24 гадзіны».**13.50** «Асабісты інтэрс».**14.20** «Далёкія сваякі».**14.40** «Гадкае качаня». Моладзевы серыял.**15.35** «Салдаты. Новы прызыў». Серыял.**16.30** «24 гадзіны».**16.50** «Гарачы лёд».**17.20** «Мінічына».**17.30** «Званая вячэр».**18.25** «Багатая і каханая». Серыял.**19.30** «24 гадзіны».**20.00** «Сталічныя падрабязнасці».**20.10** «СТБ-спорт».**20.15** «Добры вечар, маляня».**20.35** Фільм «Ашуканцы». ЗША, 2002 г.**22.30** «24 гадзіны».**22.55** «СТБ-спорт».**23.00** «Відзьмо-невідзьмо». Агляд міжнароднага шоў-бізнесу.**00.10** Футбол. Чэмпінат Англіі. Агляд тура.**ROSSIA****07.00** Добрай раніцы, Расія!**09.10** Тэлесерыял «Кармеліта».**10.00** Тэлесерыял «Гайшнікі».**11.00** Весткі.**11.35** Тэлесерыял «Трое супраць усіх».**12.30** Прывіднікі фільм «Вялікае золата містэр Грынвуда». 1991 г.**13.50** Навіны - Беларусь.**14.00** Весткі.**14.20** «Кулагін і партнёры».**14.55** Савецкая імперыя. «Гмахі». «Астанкіна». Дакументальны фільм.**16.50** Навіны - Беларусь.**17.00** Весткі.**17.25** «Гарацок». Дайджэст.**17.55** «Жанчына без мінулага». Тэлесерыял.**18.50** Навіны - Беларусь.**19.00** Весткі.**19.30** Прэм'ера. «Аншлаг і Кампанія».**21.25** Фільм «Час радасці». 2008 г.**23.20** Навіны - Беларусь.**23.30** Фільм «Каханне пад наглядам». 2007 г.**00.40** Заканчэнне эфіру.**HVB****06.00** Сёння.**06.05** Інфармацыйны канал «Сёння раніцай».**09.05** «Галоўны герой».**10.00** Сёння.**10.20** «Іх норавы».**10.55** «Аўітарты».**11.20** Дэтэктыўны серыял «Двое з куфара. Праверка на трываласць».**12.10** Вострасюжэтны серыял «Кодэкс гонару-3».**13.00** Сёння.**13.30** Дэтэктыўны серыял «Шпікі-3».**15.35** «Агляд. Выратавальнікі».**16.00** Сёння.**22.55** Трылер па аднайменным апавяданні Стывена Кінга «1408».**00.50** Крымінальная меладрама «Ідэльнае злачынства».**HVB****09.30** Аўтаспорт. Чэмпінат свету ў класе Турнінг. Прэз'ю сезону.**10.00** Скачкі на лыжах з трампліна. Кубак свету ў Фінляндыі (Лахци). HS 130

8 САКАВІКА, НЯДЗЕЛЯ

06.35 Моладзевы серыял «Сэрца акіяня» (Францыя).

07.00 Фантастычная сямейная камедыя «Дарагая, я павілічыў дзіця» (ЗША).

08.30 Альманах вандраванняў.

09.00, 12.00, 15.00 Навіны.

09.05 «Беларусь. Гісторыя Перамогі».

09.10 Арсенал.

09.40 Камедыны серыял «Як сказаў Джым» (ЗША).

10.05 Культурныя людзі.

10.40 Усце стыхій.

11.15 У свеце матараў.

11.45 «Бурафэст. Дзень за днём».

12.10 Меладрама «8 Сакавіка» (Расія).

14.05 Відэафільм АТН «Бабіна лета».

14.30 Nota Bene.

15.10 Навіны рэгіёна.

15.30 Рамантычная камедыя «Красуня».

17.45 Суперлато.

18.45 «Зоркі Еўрабачання». Канцэртная праграма.

20.35 «Спортлато 5 з 36». Забадайльнае шоў.

21.00 «Панарама тыдня».

22.15 Відэафільм АТН «Планета голфуф: Вялікабрытанія».

22.40 Футбол. Ліга чэмпіёнаў. Відэажурнал.

23.10 Меладрама «У краіне жанчын» (ЗША).

09.05 Нядзельная пропаведзь.

09.20 «Шчаслівія разам». Камедыны серыял.

09.50 Пакуль усе дома.

10.40 Фільм «Мачаха».

12.20 АНТ прадстаўляе: «Ранішняя пошта».

13.05 «Дарослыя казкі аб жывёлах». Документальны фільм.

13.35 «Зваротны адлік». «Прыгажосць пасавецку. Выпрабаванне модай».

14.05 Камедыя «Каханне і галубы».

12.00 Фільм «Блаславіце жанчыну». Расія.

16.00 «Культурнае жыццё».

16.30 «24 гадзіні».

16.50 «Уваскрэсенне класікі». Дыялогі аб музыцы.

17.55 «Прыватныя гісторыі».

19.00 «Аўтапанарама».

19.30 «Тыдзень». Інфармацыйна-аналітычная праграма.

20.30 СТБ прадстаўляе: «Вясна ў вялікім горадзе».

21.45 Фільм «Чаго жадаюць жанчыны». ЗША, 2000 г.

00.00 Тэніс. Міжнародны жаночы турнір. Адзіночны фінал.

00.55 Фільм «Мая мама - Снягурка». Расія, 2007 г.

14.00 Весткі.

14.20 «Гародок». Святочны выпуск.

14.50 Прэм'ера. «Усе зоркі для каханай». Святочны канцэрт з Дзяржаўнага Крамлеўскага палаца.

17.00 Весткі.

17.20 «Любімая песні для любімай мамы».

19.20 Фільм «Самая прыгожая-2». 2008 г.

22.35 Іранічны дэтэктыў «Шукайце жанчыну». 1982 г.

14.00 Весткі.

14.20 «Гародок». Святочны выпуск.

14.50 Прэм'ера. «Усе зоркі для каханай». Святочны канцэрт з Дзяржаўнага Крамлеўскага палаца.

17.00 Весткі.

17.20 «Любімая песні для любімай мамы».

19.20 Фільм «Самая прыгожая-2». 2008 г.

22.35 Іранічны дэтэктыў «Шукайце жанчыну». 1982 г.

14.00 Весткі.

14.20 «Гародок». Святочны выпуск.

14.50 Прэм'ера. «Усе зоркі для каханай». Святочны канцэрт з Дзяржаўнага Крамлеўскага палаца.

17.00 Весткі.

17.20 «Любімая песні для любімай мамы».

19.20 Фільм «Самая прыгожая-2». 2008 г.

22.35 Іранічны дэтэктыў «Шукайце жанчыну». 1982 г.

14.00 Весткі.

14.20 «Гародок». Святочны выпуск.

14.50 Прэм'ера. «Усе зоркі для каханай». Святочны канцэрт з Дзяржаўнага Крамлеўскага палаца.

17.00 Весткі.

17.20 «Любімая песні для любімай мамы».

19.20 Фільм «Самая прыгожая-2». 2008 г.

22.35 Іранічны дэтэктыў «Шукайце жанчыну». 1982 г.

14.00 Весткі.

14.20 «Гародок». Святочны выпуск.

14.50 Прэм'ера. «Усе зоркі для каханай». Святочны канцэрт з Дзяржаўнага Крамлеўскага палаца.

17.00 Весткі.

17.20 «Любімая песні для любімай мамы».

19.20 Фільм «Самая прыгожая-2». 2008 г.

22.35 Іранічны дэтэктыў «Шукайце жанчыну». 1982 г.

14.00 Весткі.

14.20 «Гародок». Святочны выпуск.

14.50 Прэм'ера. «Усе зоркі для каханай». Святочны канцэрт з Дзяржаўнага Крамлеўскага палаца.

17.00 Весткі.

17.20 «Любімая песні для любімай мамы».

19.20 Фільм «Самая прыгожая-2». 2008 г.

22.35 Іранічны дэтэктыў «Шукайце жанчыну». 1982 г.

14.00 Весткі.

14.20 «Гародок». Святочны выпуск.

14.50 Прэм'ера. «Усе зоркі для каханай». Святочны канцэрт з Дзяржаўнага Крамлеўскага палаца.

17.00 Весткі.

17.20 «Любімая песні для любімай мамы».

19.20 Фільм «Самая прыгожая-2». 2008 г.

22.35 Іранічны дэтэктыў «Шукайце жанчыну». 1982 г.

14.00 Весткі.

14.20 «Гародок». Святочны выпуск.

14.50 Прэм'ера. «Усе зоркі для каханай». Святочны канцэрт з Дзяржаўнага Крамлеўскага палаца.

17.00 Весткі.

17.20 «Любімая песні для любімай мамы».

19.20 Фільм «Самая прыгожая-2». 2008 г.

22.35 Іранічны дэтэктыў «Шукайце жанчыну». 1982 г.

14.00 Весткі.

14.20 «Гародок». Святочны выпуск.

14.50 Прэм'ера. «Усе зоркі для каханай». Святочны канцэрт з Дзяржаўнага Крамлеўскага палаца.

17.00 Весткі.

17.20 «Любімая песні для любімай мамы».

19.20 Фільм «Самая прыгожая-2». 2008 г.

22.35 Іранічны дэтэктыў «Шукайце жанчыну». 1982 г.

14.00 Весткі.

14.20 «Гародок». Святочны выпуск.

14.50 Прэм'ера. «Усе зоркі для каханай». Святочны канцэрт з Дзяржаўнага Крамлеўскага палаца.

17.00 Весткі.

17.20 «Любімая песні для любімай мамы».

19.20 Фільм «Самая прыгожая-2». 2008 г.

22.35 Іранічны дэтэктыў «Шукайце жанчыну». 1982 г.

14.00 Весткі.

14.20 «Гародок». Святочны выпуск.

14.50 Прэм'ера. «Усе зоркі для каханай». Святочны канцэрт з Дзяржаўнага Крамлеўскага палаца.

17.00 Весткі.

17.20 «Любімая песні для любімай мамы».

19.20 Фільм «Самая прыгожая-2». 2008 г.

22.35 Іранічны дэтэктыў «Шукайце жанчыну». 1982 г.

14

КІНО

ТАКАЯ ІНДЫЯ ІМ НЕ ПАТРЭБНАЯ

Алег ПЯТРОУ

Самы паспяховы галівудскі фільм пра Індыю «Мільянер з трушчобаў» рэжысёра Дэні Бойла выклікаў масавыя пратэсты саміх індусаў.

Амерыканскім кінематографічнымі акадэмікамі стужка прызнаная лепшым фільмам 2008 года. На мінульым тыдні «Мільянеру з трушчобаў» уручылі аж восем «Оскараў». Здавалася б, індусам трэба толькі радавацца. Аднак у Індыі трошкі іншая рэакцыя на галівудскія фільмы пра Індыю.

Спачатку колькі слоў пра сюжэт: фільм распавядзе пра хлопчыка Джамала Малка, мусульманіна з Бамбей, які знаходзіцца ў адным кроку ад перамогі ў шоу «Хто хоча стаць мільянерам». Паліцыя не верыць, што ён, неадукаваны чалавек, мог атрымашь прыз сумленна. Хлопчык даводзіць, што адказ на кожнае пытанне вядучага падказала яму сама жыццё: кантыкты з крыміналам, беднасць, пагромы мусульман у Бамбей ў 1993 годзе, праца афіцыянтам. Інтуітыўна ў эпізодах свайго жыцця ён знаходзіў правільны адказ на пытанні шоумена. У фінале герой атрым-

лівае прыз і сустракае кахраную, якую ведаў яшчэ з дзяцінства. Натуральна, у стужцы шмат танцаў, шакіруючых сцэнаў быту трушчобаў, гвалту.

Большасць заходніх кіна-крытыкаў трактавала фільм як добрую рамантычную гісторыю. Аднак у Індыі ў кінастужцы пабачылі замах на нацыянальную культуру, правы чалавека і годнасць дзяцей. Хаця сам рэжысёр казаў, што хацеў сваім фільмам папросту паказаць гуманістычны аспект у жыцці індыйскіх жабракоў, яму не паверылі.

Знайшлі мільён рэчаў, якіх у індыйскіх умовах праста не можа быць. Пачынаючы з таго, што галоўны персанаж размаўляе па-англійску быццам ён вучыўся ў Оксфордзе.

Натуральна, індускія фундаменталісты пабачылі ў карціне здзек з вобразу Індыі. Для іх твор Бойла — не што іншае, як перанос заходніх міфаў пра бедную Індыю, якая на самай справе мусіць стаць глабальнym лідэрам XXI стагоддзя. Фундаменталістам таксама не спадабалася, як герой карціны кажуць пра індуісцкіх багоў. Яны падаразаюць стваральнікаў у жаданні выклікаць канфлікт паміж мусульманамі і індусамі. На іх думку, калі здымаліся сцэны пагрому мусульман з боку ін-

дусаў, дырэктар карціны жадаў паказаць прыхільнікаў індуізму як монстраў.

Наступны пункт крэтыкі — амаральнасць. Фундаменталісты нават паставілі ў віну рэжысёру захапленне «парнаграфіяй бедных» (?) і комплекс сексуальнага вычварэнца, які падглядвае за аголенымі людзьмі — маладымі жыхарамі трушчобаў.

Справа ў тым, што ў фільме, які мае выразны рамантычны сюжэт, граюць дзеци, прычым з сапраўдных трушчобаў. Пры гэтым падчас здымкаў, нягледзячы на вялікі па індыйскіх маштабах заробак (1000 долараў ЗША), маленькія артысты працягвалі жыць у трушчобах. Былі плёткі, што бацькі малых акцёраў забіраюць у іх заробак, б'юць і г.д. Здымачнай групе давялося рабіць спецыяльную заяву на гэты конт. Акрамя таго, яны падкрэслі, што дэмантрацыя адносінаў маленькіх герояў, якія пазней вырастают у кахране, не будзе мець эратычнага падтэксту.

Увогуле, ідэя здымкаў сапраўдных дзяцей з трушчобаў дорага каштавала здымачнай групе. Нейкія абаронцы правоў дзяцей выкалагі факт, што дырэкцыя карціны нібыта не заплаціла некаторым дзециям, якія гулялі ў масоўцы. Таму ў

некаторых індыйскіх гарадах узікія грамадзянскія ініцыятывы, што арганізавалі акцыі пратэсту падчас якіх палілі пла-каты «Мільянера з трушчобаў» і нават атакавалі кінатэатры, дзе праходзілі прэм'еры стужкі.

Іншыя апаненты Бойла прадстаўлены рознымі левымі актыўістамі. Яны б'юць у набат: фільм не выклікае ў заходніх гледачоў думку пра тое, што яны таксама нясуць адказнасць за такую з'яву, як глабальная беднасць. Яшчэ большую крэтыку выклікала ў фільме фігура брытанца, які дапамагае герою. «Ня южо ўсё, што патрэбна беднай моладзі, добры брытанскі доктар?» — задаецца пытаннем блізкае да левых поглядаў брытанская выданне Guardian. Аўтар артыкула дадае: за феномен трушчобаў адказны карумпаваны ўрад, Міжнародны валютны фонд са сваімі праграмамі структурных рэформаў для краін Трэцяга свету і, нарэшце, транснацыянальныя кампаніі, якія эксплуатуюць рэзервы краін поўдня.

Да кампаніі пратэстую дачучыліся акторы індыйскага кіно. Амітабх Бахчан, вядомы індыйскі артыст, скардзіцца на сваім блогу, што ягоная радзіма выглядае ў фільме як «брудны, неразвіты куток Трэцяга свету». Цікава, што Амітабх доўгі час быў вядучым праграмы «Хто хоча стаць мільянерам». Нагоул, прысутнасць індыйскіх кіношнікаў наводзіць на думку пра тое, што яны з вялікай рэчнасцю рэагавалі на поспех фільму.

Сапраўды, толькі за першыя выходныя з пачатку пракату ў Індыі фільм прынёс стваральнікам 2,2 мільёна долараў ЗША. Падчас трансляцыі цырымоніі ўручэння прэміі «Оскар» уся Індыя балела за «Мільянера з трушчобаў». Аднак стужка — толькі трэці па палірнасці галівудскі фільм. Самы паспяховым фільмам Галівуду ў індыйскім пракаце быў «Чалавек-павук». І ніхто чамусыці не бачыў у ім замах на індыйскую культуру, традыцыі, рэлігію і г.д.

ЯНЫ ПРА НАС: ЗАМЕЖНАЯ ПРЕСА ПРА БЕЛАРУСЬ

Беларусь актыўна наводзіць масты з краінамі ЕС, прычым робіць гэта дастатковая паспяхова. Мінск жадае атрымашь статус спецыфічнай єўропейскай зоны, у якой Еўропа на бліжэйшыя 10–15 гадоў будзе вымушана мірыцца з аўтарытарнымі рэжымамі, аднак пры гэтым уцягваць рэгіён у актыўнае эканамічнае супрацоўніцтва... Пытанне прызнання Абхазіі і Паўднёвой Асесіі з'яўляецца актам публічнага выбару беларусі сваёй палітычнай ідэнтычнасці. Стане зразумелы, бачыць яна сябе стратэгічным саюзікам Расіі або аўбірае лёс еўрапейскай перыфериі з адкладзеным статусам. Гэта пытанне выключае магчымасць утрымання абедзвюх дадзеных альтэрнатыв.

REGNUM (Расія)

Пасля таго, як два гады таму Расія перапыніла пастаўку газу і нафты з-за спрэчкі пакшах, Лукашэнка намагаецца тримаць пазіцыю на

роўнай дыстанцыі ад Расіі (галоўная крыніца імпарту) і ад ЕС (самы буйны рынак беларускага экспарту). Калі Лукашэнка сапраўдны збіраецца займаць падобную пазіцыю і далей, ён будзе вымушаны пайсці на некаторую лібералізацыю.

International Herald Tribune (ЗША)

Мяркуючы па ўсім, Лукашэнка бярэ на ўзбраенне канцепцыю шматвектарнасці. Абодва бакі зацікаўлены ў гэтым. Захад можа пры жаданні заплюшыць вочы на не вельмі дэмакратычны стиль кіравання. А Расія — на яго адносную самастойнасць.

«Эха» (Расія)

Ішто робіць Расія? Яна дае крэдыт Беларусі... Нашто? Крэдыт Беларусі выдадзены ў амен на нейкія незразумелыя саступкі з боку Аляксандра Лукашэнкі, аднак не вядома, ці яшчэ

прызнае ён у красавіку незалежнасць мяцежных грузінскіх аўтантонных рэспублік.

«Контакт» (Украіна)

Ягледзячы на слова пра дэмакратию ў Беларусі, нікага пацяплення ў гэтай краіне няма. Стварэнне Расіяй і Беларуссю адзінай сістэмы СПА гаворыць пра агрэсіўнасць вайсковага альянсу, які хутка стане суседам Літвы.

DELFİ (Літва)

Міжтым беларускі лідэр называў свае ўмовы паляпшэння стасункаў з Захадам. Напярэдадні візіту спадара Салана Аляксандра Лукашэнка заяўіў, што Еўропа нават не павінна спрабаваць фармуляваць павестку дня з Беларуссю з агліядкай на мясцовую апазіцыю... Паводзіны Аляксандра Лукашэнкі могуць і не паўплываць на адносіны з Захадам. ЕС і ЗША

зараў больш хвалюе пытанне: прызнае ці не Беларусь незалежнасць Абхазіі і Паўднёвой Асесіі ў адказ на шматлікія просьбы Масквы.

«Коммерсант-ъ» (Расія)

Той факт, што єўрапейскі чыноўнік такога ўзроўню, як Салана, прыхідзіць у Беларусь і супрэсія з Лукашэнкам, а таксама слова, якія прагучалі па выніках візіту, сведчыць пра сапраўднае пацяпленне ў адносінах Беларусі і ЕС. У той жа час супрэчнасці застаюцца. Улады Беларусі прынцыпова супраць прысутнасці апазіцыі ў парламенцкай дэлегацыі ў ПАСЕ. Аднак, як патлумачыў Аляксандар Мілінкевіч, Салана паабіцаў, што такія ўмовы дыялога, як адмова з палітычнага пераследу, дэмакратызацыя і свабода СМИ, застаюцца ключавымі ў працэсе нармалізацыі адносін з ЕС.

«Независимая газета» (Расія)

ЗАМЕЖЖА

▼ МІЖНАРОДНЫЯ НАВІНЫ

АРГЕНЦІНА: СВЯТАРА- АНТЫСЕМІТА ДЭПАРТУЮЦЬ

Рычард Вільсан, каталіцкі святар, які адмаўляе факт Халакосту, авбешчаны персонай нон-граты ў Аргенціне. Вільсан — брытанскі грамадзянін — мае два дні, каб пакінуць краіну. Хаця афіцыйная падстава высылкі — працоўная дзеянасць без ліцэнзіі, — усім зразумела, што прычынай дэпартыі стаў нядайні скандал вакол рашэння Ватыкану дазволіць Рычарду працу ў Касцёле. Гэтага права ён быў

пазбаўлены за прапаганду антысемітизму папярэднім Папам Янам Павлам II. З тых часоў Вільсан жыў і працаў у Аргенціне, дзе займаўся арганізацыяй розных семінараў. Рашэнне Папы аб рэабілітацыі Вільсана прыцягнула да яго вялікую і, думаецца, непажаданую для царкоўніка ўвагу. Аргенцінскія ўлады лагічна вырашылі, што імідж антысемітства ў ім не патрэбны, і папрасілі Рычарда зброяць манаткі. У прынцыпе, святара маглі бы высласць і за антысемітскую пропаганду — колькі часу таму Вільсан заявіў на аргенцінскім ТВ, што максімальная колькасць юрэяў, забітых нацыстамі, складае 300 тысяч чалавек (сапраўдныя лічбы — 6 мільёнаў). Аднак афіцыйны Буэнас-Айрэс, здаецца, вырашыў тады не надаваць справе гучны рэзананс.

На матэрыялах «Nation» (Аргенціна)

ГЕРМАНІЯ: ФРГ МОЖА ВЫЙСЦІ З ЕЎРАСАЮЗУ?

Mенавіта гэтага патрабуе праект праграмы Левай партыі, падрыхтаваны да выбараў у Еўрапарламент. Праграму плануеца прынціп на партыйным з'ездзе ў Эссе. З'яўленне праграмнага пункту з патрабаваннем выходу ФРГ са складу ЕС выклікала вялікія дебаты ў краіне. Левая партыя — адна з пяці буйных нацыянальных партый, аднак першая, што адкрытым тэксцом заклікае немцаў супрацьстаяць еўрапейскай інтэграцыі. Самі аўтары праграмы негатыўнае стаўленне да ідэі ЕС тлумачаць антысацыяльнымі харектарамі так званага праекту Лісабонскай канстытуцыі ЕС. Аднак шмат хто бачыць у антыеўрапейскай рыторыцы левых вяртанне ў Германію лозунгам агрэсіўнага нацыяналізму, які набірае шалённую папулярнасць на фоне эканамічнага кризісу.

На матэрыялах «Junge Welt» (Германія)

КІТАЙ: У ТЫБЕЦКІ НОВЫ ГОД ЧАКАЮЦЦА МАСАВЫЯ БЕСПАРАДКІ

Улады Пекіну началі аперацию па перабросцы ў Тыбет дадатковых вайсковых і паліцыйскіх частак. Чакаеца, што ў час святкавання будысцкага Новага года (яго начыніць сустракаць 25 лютага) апазыцыя можа выкарыстаць масавыя зборы людзей на вуліцах, каб выступіць за незалежнасць краю. Тым больш, што псіхалагічна людзі гатовыя: у сакавіку мінулага года падчас вулічных беспадрэдак ўспраць каланіяльнай палітыкі Пекіну шмат маніфестантў было забіта. У некаторых гарадах аўтаноміі ўжо адбыліся сутыкніцтвы з паліцыяй і арышты. Горад Літан на мяжы з тыбецкай аўтаноміяй наогул перарадзены на вайсковыя становішча. Аднак гэта толькі кветачкі. Самыя галоўныя пратэсты чакаюцца ў сакавіку, калі спойніцца 50 год заходу Тыбета войскамі Кітая. Афіцыйныя ўлады адвясцілі дату заходу тыбецкай століцы Лхасы ў 1949 годзе святочным днём. У гэты дзень па ўсёй КНР будуть святкаваць канец прыгоннага права, якое панавала ў старым Тыбце.

На матэрыялах «Независимой газеты» (Расія)

► ЦІКАВА

УКРАИНСКІ ЖЫРЫНОЎСКІ

Іван Біч

**Апошнім часам на могілках
Кіева стала больш людзей.
Справа ў тым, што гарадская
Мэрыя запланавала ўвесці
платны ўваход на могілкі.
Такса — дзесяць грыўняў
(прыкладна адзін доллар). Для
студэнта і пенсіянера —
скідка 50 працэнтаў. Аўтарам
гэтай на першы погляд
экзатычнай ідэі (прокуратура,
праўда, пазней прызнала яе
супярэчнай закону) з'яўляецца
гарадскі галава Леанід
Чарнавецкі (у палітычных
і журналісцікіх колах яго
называюць Лёня Космас).
Апошнім часам, дзякуючы
незвычайному заканадаўчым
актам і шакіруючым заявам,
ён заслужыў рэпутацыю
украінскага Жырыйноўскага.**

**«Я буду зарабляць мільён
долараў у дзень. Хто спя-
вае лепш за мяне? Толькі
Бог».**

**Леанід Чарнавецкі пра-
будучыя маштабы продажу
дыску, які ён збіраеца
запісаць**

Леанід Чарнавецкі нарадзіўся ў 1951 годзе. Вырас у Харкаве. Фактычна ягоны шлях ва ўладу пачаўся ў 1970 годзе, калі Леаніда забралі войска. Ён служыў у частках унутраных войск, адкуль яго накіравалі вучыцца ў элітны Харкаўскі юрыйдyczны ўніверсітэт. Гэта быў амаль што адзіны выпадак у гісторыі савецкай арміі. Сам Чарнавецкі ў сваёй біографіі піша, што права вучыцца ў ВНУ яму дасталася «за добрую службу». Апаненты сцвярджаюць, што сваім паступлением ён абавязаны бурнаму раману з Алінай — дачкой генпрокурора Кіеўскай вайсковай акругі. Атрымаўши дыплом юрыста, Чарнавецкі нейкі час працаўваў следчым у Кіеве, потым паступіў у аспірантуру, зрабіў акадэмічную кар'еру — стаў праектарам мясцовага ўніверсітэта. У часы незалежнасці ён сышоў у бізнес. Зарабіўшы першыя гроши на продажы кватэр, Чарнавецкі заснаваў свой банк. Пазней стаў дэпутатам Вярхоўнай Рады ад Нашай Украіны. У 2006-м яго абраў мэрам.

**«Зараз шмат хто хоча
жабак-нябожчыкаў на
могілках хаваць. Калі лас-
ка. Помнік жабе можна
замовіць у нас за тысяччу
долараў. І ўсё. Жаба будзе
ведаць, што пралязыла
жыццё не дарма»**

**Леанід Чарнавецкі пра-
аганізацыю ў Кіеве
могілак для жывёл**

Перамога Чарнавецкага стала сенсацыяй. Даследуючы механізм ягоны перамогі, праціўнікі хутка высветлілі, што электаральная база Чарнавецкага — пенсіянеры, асабліва старыя бабулькі. За некалькі гадоў да выбараў яны регулярна атрымлівалі ад яго пайкі танных прадуктаў. За раздачу пайкоў былі адказныя спецыяльныя брыгадзіры, пад наглядам якіх знаходзіліся звычайна 3-4 дамы. Брыгадзіры павінны былі не толькі раздаваць ежу, але і цікавіцца побытавымі патрэбамі кліентуры. Банк Чарнавецкага, напрыклад, браў на сябе аплату дробных рамонтаў. Дзякуючы мабілізацыі гэтай часткі электарату ў дзень выбараў Чарнавецкі і стаў мэрам.

**«Да новага года прадаць
усё жывое, што рухаецца
і возіць жонак маіх на-
менскіх і кірауніцтва на
рынкі, дзяцей у школу, за-
мест таго, каб працаўца
на жыжароў Кіева».**

**Леанід Чарнавецкі
пра аўкцыён на
продажу аўтамабіляў
адміністрацыі**

Хутка ў мэра Чарнавецкага з'явіліся праціўнікі ў асобе славутага баксёра Віталія Клічко, які падаўся ў палітыку, і Юліі Цімашэнка. Яны разгарнулі кампанію за адстаўку мэра, крытыкуючы перш за ўсё яго практику некантролюванага распродажу камунальнай зямлі. Аднак нечакана на бок Лёні стаў прэзідэнт Юшчанка і яго Наша Украіна. Увесну 2008 года падчас аднаго з урадавых кризісаў фракцыі Юшчанкі былі патрэбныя галасы дэпутатаў Блоку Юліі Цімашэнка (БЮТ). Апошнія былі не супраць падтримаць Нашу Украіну, аднак выставілі ўмову: абвесьці пазачарговыя выбары кірауніка кіеўскай адміністрацыі. Юшчанка пагадзіўся. Рада прыняла адпаведны ўказ. Выбары прайшлі. Аднак у выніку Чарнавецкі перамог. I зноў за кошт галасаў пенсіянераў. «Выратуй Кіеў, схавай пашпарт бабулі», — жартавалі ў прэсе напярэдадні дня выбараў.

**«Паслухайце, што там
адбываца: палову моргу
здалі для багатых, і ў гэ-
тых моргах іх тримаюць
у такім камфорце. Яны
хутка ператвараца ў
жывых. Там кандыцыяне-
ры, халадзільнікі, месцы
на могілках».**

**Леанід Чарнавецкі пра-
карупцыю ў сектары
рытуальных паслуг**

Бабулькі (мэр называе іх «любімыя бабулькі») апошнім часам сталі класам-гегемонам у Кіеве. Спасылаючыся на тое, што ён — прадстаўнік інтэрэсаў бабуль, мэр запусціў шэраг экспэндітурскіх рэформаў. Напрыклад, уводзіцца тэлефонная служба платных кансультацый ветэрынараў. Мэр лічыць, што яна павінна прынесці мільярд грыўняў. У кіеўскім заапарку адпаведна спецыяльному загаду мэра будуть прадавацца матрошкі з фізіяноміямі палітыкаў. «Заапарк будзе напоўнены грамшыма да адказу», — прагназуе гарадскі галава. Усе зробленыя дзяцінкамі дзяцінкамі садкоў на творчых занятках фігуркі будуть ісці на спецыяльныя кірмашы. Чарнавецкі працавае, забіраць у старых адзінокіх пенсіянераў кватэры, прадаваць іх, а былых гаспадароў адпраўляць у пансіёны. Аналітыкі звязваюць выбух актыўнасці мэра з вялікай дзіркай, якая ў выніку ягоны дзейнасці з'явілася ў гарадскім бюджэце. Так ці інакш, зняць яго з пасады фактычна немагчыма. Гэта робіць Чарнавецкага як палітыка з моцнымі фінансавымі рэурсамі (Кіеў — самы багаты горад Украіны) салідным акцёрам на будучых прэзідэнцкіх выбараў. Калі, натуральна, да гэтага часу ён не даканае горад сваімі рэформамі ў імя любімых бабуляў.

**«Вы жадаеце пабіць Клі-
чкоў?»**

**Леанід Чарнавецкі ўзвароце
да сваіх прыхільнікаў, якімі
галоўным чынам былі
бабулы**

▶ ВЫБОРЫ

АЛЬТЭРНАТЫВА БЕЗ АЛЬТЭРНАТЫВЫ

Алег НОВІКАЎ

1 сакавіка ў Краіне Баскаў адбудуцца сапраўды гістарычныя выбары. Упершыню за гісторыю існавання баскскай аўтаноміі да ўлады прыйдуць сацыялісты, якім у цяперашній сітуацыі праста няма альтэрнатывы.

Баскская аўтаномія, або Euskadi, у цяперашнім стаНЕ існуе з 1978 года, калі пасля смерці Франка ў Іспаніі пачаліся працэсы дэмакратызацыі, складовай часткай якой было вяртанне рэгіёнам праў на самакіравання.

Самі ж баскі адмаўляюцца называць тэрыторыю аўтаноміі Краінай Баскаў. На іх думку, у склад краіны павінны таксама ўваходзіць некаторыя правінцыі Францыі і Іспаніі. У канстытуцыі аўтаноміі ёсць дзіўны пункт. Адпаведна яму, цяперашнія сталіца аўтаноміі горад Віторыя — часовы пункт рэзідэнцыі баскскіх органаў улады. У будучыні сталіца павінна быць перанесеная ў галоўны адміністратыўны цэнтр правінцыі Навара, горад Памплона (менавіта тут існуе традыцыя штогод выпускаць быка на вуліцы). Навара, якая ў Сярэднявеччы была асобнай дзяржавай, разглядаецца гісторыкамі як калыска баскской дзяржаўнасці.

Нягледзячы на дэталі, аўтаномія ўжо існуе, і ўвесе гэты час лідэрамі яе ўраду былі сябры Баскской нацыянальнай партыі (PNV) — самай першай партыі баскаў, створанай яшчэ ў 1895 годзе заснавальнікам баскскага нацыяналізму Сабіна дэ Арана.

Хая Арана быў заўзятым каталіцкім кансерватарам і лічыў, што задача ягонай партыі — «абарона баскскай расы», з часам PNV стала на больш дэмакратычныя пазіцыі. У 30-я гады менавіта PNV нягледзячы на грэзныя інструкцыі з Ватыкану і крытыку з боку прыхільнікаў лозунгу поўнай незалежнасці, пагадзілася на стварэнне аўтаноміі. Апошняя, аднак, была знішчана пасля падзення рэспублікі. Пасля чаго дзеячам PNV давялося эміграваць.

Нараджэнне напрыканцы 50-х гадоў радыкальной баскской групоўкі ETA (Краіна Баскаў і Свабода), якая заваявала сваімі баявымі акцыямі вялікую папулярнасць сярод моладзі, здавалася, паставіла крыж на намерах PNV заставацца вядучай сілай баскскага супраціву і дзяржаўнага будаўніцтва. Аднак пасля рэстаўрацыі дэмакратычных пардаку PNV здолела адрадзіцца. Еўрапейская кансерватары прынялі спецыяльны план дапамогі калегам. Адпаведна, трышаць гадоў сябры PNV былі кіраўнікамі баскскага ўраду. І вось цяпер іх манаполія, здаецца, прыйшло

канец. Лічыцца, што на выбарах у парламент нацыяналіст Хуан Хасэ Ібарэчэ (Lehendakari, прэм'єр баскскага ўраду) сацыялісту Патксі Лопесу.

Прыход сацыялістаў да ўлады — гэта катастрофа для баскскага нацыяналістычнага руху, які за 30 гадоў не змог узгадніць агульныя тактычныя задачы. Калі дыктатура Франка пачала рушыцца, у гатэлі «Xiberta» ў французскім горадзе Англе адбылася гістарычная сутэречнасць нацыяналістычных груповак з узделам PNV. Мова ішла пра агульныя задачы руху баскскіх нацыяналістаў. PNV адмовілася ад праекту ETA і так званых arbetzale («патрыёты», так называюць левых нацыяналістаў). Яна запатрабавала ад Мадрыда ў якасці ўмовы лаяльнасці прызнаць права баскаў на стварэнне асобнай дзяржавы. Кансерватары абмежаваліся лозунгамі аўтаноміі для трох правінцый. У якасці бонусу Мадрыд абраў PNV як галоўнага партнёра перамовай па баскскому пытанню.

З тых часоў незалежніцкі лагер расколаты. PNV з падзэрннем ставіцца да arbetzale, якія ў сваю чаргу лічаць, што ўсе незалежніцкія ініцыятывы кансерватараў прывязаны да электаральнага графіку. Некалькі разоў партыі бышчам дамаўляліся, аднак хутка зноў сварыліся. Сітуацыя яшчэ больш пагоршылася пасля таго, як Мадрыд забараніў галоўную партыю лагера arbetzale — «Batasuna», а таксама яе нашадка — «Herri Batasuna» — за сувязь з тэрарыстамі з ETA. Цяпер arbetzale, якія не могуць браць уздел у выбарах (любая выбарчая ініцыятыва забараненая), перанеслі фокус дзейнасці ў трэці сектар і падрываюць сацыяльную базу кансерватараў. Яшчэ напрыканцы 90-х яны дабіліся, каб прафсаюз LAB, звязанны з PNV, прыняў рэзолюцыю пра неабходнасць пашырэння правоў аўтаноміі.

У сваю чаргу PNV, нягледзячы на радыкальную незалежніцкую рыторыку, не змагла пашырыць межы аўтаноміі. У 2002 годзе Ібарэчэ праланаваў план, які павінен быў закончыцца рэферэндумам пра новы статус Краіны Баскаў — асацыярованая дзяржава ў складзе Іспаніі. Мадрыд назваў праект супяречным канстытуцыі, а arbetzale ўвогуле паставіліся да яго крытычна (у тэксце плану не казалася пра тое, што ў склад Краіны Баскаў павінна ўвайсці Навара). У выніку ідэя правалілася. Яшчэ больш крыўдным для PNV было тое, што ў той жа час каталонцы дамагліся прыняцця новага статуту для сваёй аўтаноміі і дабіліся галоўнага — яны прызнаныя Мадрыдам асобнай нацыяй, што адчыняе перад імі прававыя дзяялітаты патрабаваць у будучыні поўнай незалежнасці. Нарэшце PNV не скрысталася добрым момантам у пачатку 90-х, калі пачаўся раскол Югаславіі, а Захад

прызнаў Харватию і Славенію. На думку экспертаў, гэты быў зручны момант патрабаваць перагляду статусу Краіны Баскаў у складзе Іспаніі. Адсутнасць прагрэсу плюс карупцыйныя скандалы — следства манапалізаціі ўлады на працягу 30 гадоў, у выніку прывялі да крызісу партыі і падзення яе рэйтинга яе папулярнасці.

Сацыялісты ў такой сітуацыі сталі галоўнай альтэрнатывай PNV. Увогуле, баскскі сацыялістычны рух узник у лоне агульнага іспанскага руху працоўных, і толькі ў 30-я яго лідэры пачалі казаць пра права баскаў на аўтаномію і незалежнасць. Аднак пры гэтым сацыялістам падмуркам сацыялістаў былі рабочыя кварталы, дзе жывуць этнічныя іспанцы, якія прыехалі ў Краіну Баскаў у 50-60-я. Магчыма таму Партия сацыялістаў Краіны Баскаў (PSE) усё роўна па сутнасці астаецца філіялам Іспанскай сацыялістычнай працоўнай партыі (PSOE).

Адносіны сацыялістаў да баскскага пытання цяжка назваць роўнімы. За гады дэмакраты сацыялісты радыкальна мянялі свае падыходы. Напрыклад, у пачатку 80-х урад PSOE сфармаваў сакрэтныя каманды, якія павінны быў тайна забіваць лідэраў баскскага руху. У 1988 і 2005 гадах фактычна вялі перамовы з ETA. Прывчым у 1988-м на афіцыйным узроўні ETA называлася не «банда тэрарыстаў», а «палітычна арганізацыя». Самі лідэры баскскіх сацыялістаў неаднаразова прызнаваліся, што падтрымліваюць контакты не толькі з сябрамі «Батасуны», аднак нават і непасрэдна ETA. Калі б такое сказаў нейкі палітык arbetzale, яго адразу кінулі за краты за сувязь з тэрарыстамі. Аднак з PSE паліцыя размўляе інакш. Дастаткова гнуткі і прагматычны падыход PSE да нацыянальнага пытання дае падставы спадзявацца на аднаўленне мірнага дыялогу ў краі.

Таксама не трэба забываць, што імідж кіраўнікоў аўтаноміі накладае фармальныя авабязкі падтрымліваць нацыяналістычны дыскурс, садзейнічыць развіццю нацыянальных культурных інстытутаў. Так, каталонскі філіял PSOE, які быў сформаваны за кошт працоўных, якія прыехалі ў Каталонію з Іспаніі, з часам стаў больш пазытыўна ставіцца да ідэі пашырэння правоў каталонскай аўтаноміі. Нельга забываць, што ў 1993-м годзе ў PSE калектыўна ўступілі нацыяналісты з партыі Euskadiko Ezkerra (Баскскія левыя), якія пачыналіся як групка ў складзе ETA.

У сваю чаргу нацыяналісты, якія пераходзяць у аপазіцыю, i arbetzale маюць час разам падумаць і зразумець урокі паражэння апошніх трыццаці гадоў. Дарэчы, Філіп Гансалес, былы сакратар PSOE і іспанскі прэм'єр, лічыць, што для вяртання ва ўладу PNV патрэбна ўсяго 6-8 гадоў.

▼ ПАЛІТЫКІ ТЫДНЯ

ЭВА МАРАЛЕС

Калі паўсюдна ў свеце заробкі зніжаюцца, то ў Балівіі яны будуць падвышаны. Эва Маралес, прэзідэнт Балівіі, праланаваў парламенту закон аб павышенні заробкай для медыкай, настаўнікай, паліцэйскіх і вайсковых. Яны будуць атрымліваць на 14 працэнтаў больш. Акрэмя таго закон змяніў мінімальны памер заробка. Ён вырас на 10 працэнтаў. Такім чынам, цяпер у Балівіі працадаўца павінен плаціць працоўнаму штомесяц як мінімум 647 балівіана (гэта прыкладна 92 долара). Прадстаўляючы законопраект, Маралес папрасіў прабачэння ў электарату. Па яго словам, ён хацеў увогуле ўзняць заробкі на сто працэнтаў, аднак людзі ў міністэрствах далі яму зразумець, што такі крок прывядзе да краху дзяржаўнага бюджету. Саюз прадпрымальнікаў міжтым выступіў супраць прапановы Маралеса. На думку бінесменаў, рэалізацыя закона на ўмовах сусветнага эканамічнага крызісу прывядзе выключна да росту інфляцыі.

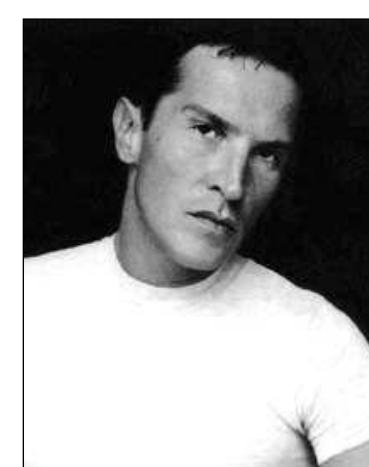

ВІКТАР ЯНУКОВІЧ

Укультавай фігуры ўкраінскай антыаранжавай апазіцыі апошнім часам узілікі вялікія проблемы. Ягоная Партыя Рэгіёніў на мяжы расколу. Пасля правалу спробы Партыі Рэгіёніў 5 лютага адправіць кабінет Цімашэнка ў адстаўку, сябры партыі пачалі шукаць адказнага за фіяска ў сваіх шэршах. Пашук стряляніка перарос у вайну дзвюх фракцый — групы Рэната Ахметава (самы заможны чалавек ва Украіне) і групы Сяргея Лёвачкіна, звязанага з мільярдэрам Дэмітрыем Фірташам. Барацьба ўнутры партыі працягваецца і становіца ўсё больш інтрыгуючай. Чаго не скажаш пра прэзідэнцкую кампанію Януковіча, якая фактычна заглухла. Між тым зараз менавіта ён — асноўны кандыдат на пасаду наступнага прэзідэнта Украіны. За яго гатовыя галасаваць 21 працэнт выбаршчыкаў. Бліжэйшыя канкурэнты Юлія Цімашэнка можа пакуль разлічваць толькі на 17 працэнтаў.

ПОЛ ГОЛДЫНГ

27-гадовы беспрацоўны з брытанскага горада Суонлі, сябры працарадыкальнай Брытанскай нацыянальнай партыі (BNP) нечакана нават для сябе перамог на адным з участкаў на пазатэрміновых выбарах у гарадскіх саветах. Нацыяналісты і раней перамагалі на мясцовых выбарах, аднак не з такай перавагай. Голдынг атрымаў 41 працэнт усіх галасоў выбаршчыкаў і таму стаў палітыкам тыдня на ўсім Альбіёне. Праўда, трэба ўзяць пад увагу, што Суонлі яўна нетыповы горад. Эта хутчэй ціхі прыгарарад Лондану, які толькі зараз сутыкнуўся з феноменам мусульманскай і індусцкай эміграцыі. Адсюль і такія лічбы. Так цi інакш, Нік Грыфін — старшыня нацыяналістаў — ужо заявіў, што яго партыя можа разлічваць на ўраджай галасоў у 9 працэнтаў на наступных выбарах у Еўрапарламент, што гарантую партыі прадстаўніцтва ў Брюсселе.

► НОВАЯ ГЕНЕРАЦИЯ

НЕ ПІСЬМЕННІЦА

Марыя МАРТЫСЕВІЧ

**Нядоўна мяне запрасілі
святкаваць народзіны ў
вялікую вясёлу кампанію.
Была зіма — не толькі на
календары, але і на вуліцы.
Калі гості наеліся і ідзі для
забаваў пачалі ссякаць,
нечакана паўстала ініцыятыва:**

**— Народ, хадзем на санках
катаца!**

**— Неее, — застагнаў народ.
Мароз на вуліцы, ісці далёка**

— дый што мы дзеце малыя?

**— Народ, вы што? Ды калі вы
апошні раз з горкі каталіся? І
калі яшчэ пакатаецся? Колькі
там той зімы? Колькі там
таго жыцця? Народ, устаем і
пайшли!**

**Народ устаў і пайшоў, мы
гадзіну коўзalіся з ільдзянай
гары на кавалках кардону,
весяліліся і радаваліся
жыццю, зіме, марозу. Тою,
хто так актыўна, рашуча і,
галоўнае, паспяхова падбіў
калятрыццацігадовых
дарослых людзей на такі
несур'ёзны занятак, была
Дар'я Кастэнка. Менавіта тады
я вырашыла, што я пра яе
напішу.**

Набалелась слова

Усе гады нашага з ёй знаёмства я ведала: Даша піша, але яна — не пісьменніца. Реч была нават не ў яе журналісткай адукцыі — выпускнікі журфака БДУ вельмі актыўна падаюцца ў краснае пісьменства. Проста Даравіна Кастэнка заўсёды была для мяне акурат з тых маіх калегаў, хто ўспрымае свой дар як рамяство, як хлеб, як кунг-фу, якое сапраўдны майстэр ніколі не дэманструе без патрэбы. Па той жа прычыне факт, што Даша стала аўтарам «Сакавіцкіх дзённікаў» — самага чыталага дакумента вокамгненнай, але такой важнай для часткі жыхароў Беларусі «мікраэпохі» грамадзянскага пратэсту пасля выбараў 19 сакавіка 2006 года, — абсалютна не здзіўі мяне. Проста надышоў час дэманстраваць кунг-фу.

Не — ну катэгарычна не пісьменніца! Пару празаічных урываў, чытаных калісці ў інтэрнэце, — не ў лік. У яе нават уласнага блогу ў дойті час не было: чяпра ён ёсьць, але гэта прыватная сторонка для сяброў, а зусім не рэйтынгавы ресурс грамадзянскай актыўісткі. У сакавіку 2006-га яна запісвала тэкст у прости файл, на дыскету і высыпала па электроннай пошце сяброўцы, а ўжо тая публіковала гэтыя падзённыя справаўдзачы ў сеціве, атрымліваючы водгук ад рускамоўных чытачоў ва ўсім свеце. Пік па-

Мая сённяшняя герайні — менавіта гэтая 24-гадовая Даша. З часоў Вясны-2006 прайшло амаль трэх гады, «Сакавіцкая дзённікаў» Даравіна Кастэнка ўспрымаюцца цяпер зусім па-іншаму. Са зразумелай дыстанцыяй і халоднай аналітыкай

пулярнасці зацемак прыйшоўся на самі падзеі — 19–22 сакавіка; дапісвала Даша дзённік ужо ў красавіку, вызваліўшыся з турмы на Акressціна, куды трапіла на 10 сутак у ноч разгону намётавага мястечка 23–24 сакавіка. Але гэтых цэнтральных фрагментуў яе хронікі не было б без першай часткі, якая і дала назму твору, што ў выніку атрымаўся. Даша была актыўнай удзельніцай перадвыбарчых падзеяў — агітавала за Аляксандра Мілінкевіча, а пасля назірала на выбарах. Яе дзённік пачаўся 2 сакавіка, напярэдадні ўгодкі гістарычнай бітвы на Нямізе і пасля таго, што назвалі «бітвой на Нямізе» журналісты, — запужанага АМАПам мітынгу ў падтрымку Мілінкевіча на мінскай плошчы Свабоды. Тады мы ўсе пачыналі лавіць у штодзённасці сімптомы гістарычнасці. А Даша вырашыла, што будзе пісаць:

«Можа быць, гэтыя файлы дапамогуць тады мне ці каму-небудзь згадаць, як усё было на-самрэч. Калі нехта адва-жыцца згадваць, калі каму-сыці гэта будзе патрэбна. Я веру, што будзе. Таму буду запісваць ўсё, што пабачу і пачуло. У эпоху інфармацыйных войнаў янич больш, чым тысячу год таму, патрэбныя ананімныя лепатисцы».

выкладцы фактаў. Вось што такое «Сакавіцкая дзённікаў». Вось тое, за што мы ўсе іх чыталі.

Абпечаныя поўдні

Феномен «Сакавіцкіх дзённікаў», магчыма, больш зразумелы тому, што ведае гісторыю стварэння двух сусветна вядомых помнікаў літаратуры — «Нататкі ля ўзгaloўя» японскай пісьменніцы XI стагоддзя Сэй-Сéнагон і кнігі «У заднім доме», больш вядомай як «Дзённік Ганны Франк», аўтарка якога — яўрэйская дзяўчынка, якая ў 1942–1944 гадах разам з сям'ёй хавалася ад нацыстаў у Амстэрдаме. Японская дама — фрэйліна імператрыцы, цягам многіх год рабіла выкшталтоўкі запісы для сябе, пасля чаго дзённік нейкім чынам быў абрарадаваны і ператварыўся ў звышпапулярны роман: даследчыкі кажуць, «выкраданне» «Нататак...» — аўтарскае какецтва: тое, што было інтымным, з цягам часу пераглядана аўтаркай і ператворана ў кнігу «для ўсіх». Дзяўчынка Ганна пачула па эміграціі радыё, што трэба захоўваць для будучыні ўсе сведчанні фашысцікіх звестваў, асабліва дзённікі, і пачала перарабляць тое, што пісала ў форме лістоў да выдуманай сяброўкі Кіці, у роман, не паспешы, аднак, да арышту сям'і і высылкі ў канцлагер, дзе памерла ад тыфу ў 1945 годзе...

У Даравіна Кастэнка таксама два адрасаты — яна сама ў будучыні і той, каму «гэта будзе патрэбна». Звяртаючыся да іншых, яна ставіла дзве конкретныя мэты: насуперак хлусні афіцыйных СМИ данесці да людзей праўду і заахвоціць пакуль што абыякавых далучыцца да акцый пратэсту. У фінальнай частцы «Дзённікаў» яна з гонарам згадвае, што сустракала людзей, загітаваных іх пачаткам.

Дзіўны ўзрост такога чытва: мы прагна глытаем яго дзеля экзатычных ці трагічных, экстрэмальных умовай, у якіх яно стваралася, выносім з яго канкрэтную інфармацыю, у той час як для аўтара галоўнае зусім не гэта. Ахвяра халакосту Ганна Франк шакуе чытачоў, якія так шмат пра яе чулі, падлеткавымі комплексамі, побытавымі падрабязнасцямі ды скаргамі на дарослых. Дзённік герайні раздушанага бульдозерамі намётавага мястечка, апрач тых жа побытавых падрабязнасцяў, перапоўнены рамантызмам, сантиментамі, гумарам, спачуваннем, прыязнасцю, любоўю да людзей, з якімі была поплеч, і нянівіцю да тых, хто выступіў супраць:

Даша пераказвае страшныя і смешныя падзеі, што мелі месца навокал, шчыра прызнаеца нават у тым, што ў беларускай літаратуры прынята хаваць ад вечнасці. Напрыклад, расказвае, якім чынам у намётавым мястечку была арганізаваная прыбіральня. Ці як, збіраючыся на суд у камеры, выбрала самы няцёплы швэдар, бо ён прыгожы, і памыла галаву пад ледзянай

гадой, каб выглядаць добра. Аповед яе ператвараеца то ў нізку анекдотаў, то ў баявік (сцэны разгону намётавага мястечка), то ў турамны дзённік, то ў мілосны ліст... Даша цытуе шмат вершаў, ці, хутчэй, — тэкстаў песень. У асноўным, рускіх бардаў, творчасцю якіх захапляеца, чые песні співали ў сакавіку пад гітару, таксама раздушаную бульдозерамі. «Прекрасное далёко» і «Крылатые качели» названыя ёй сярод рапертуару герояў Плошчы. Тожа мне, змагары, тожа менавіта дзяячы рамантычнаму пафасу напісаныя Дашаў цягам таго месяца чытавацца на адным дыханні.

Смех дзіцячы

Я даўно заўважыла: самы просты спосаб апісаць Даравіна Кастэнку хаваеца ў вершах яе аднафаміліцы — выбітнай украінскай паэткі, лірычнай патрыёткі Ліны Кастэнкі (Даша нарадзілася ва Украіне, школу скончыла ў Берасці). Напрыклад, адзін верш у перакладзе іншай жыхаркі Берасцейшчыны — паэткі Ніны Мацяш. Змяшчу яго сюды цалкам, як зрабіла б ва ўласным тэксле сама Даша, праціўніца вырываць цытаты з цэлых вершаў:

Дабранач, сонца! Дзякую за дзень.

Дабранач, сонца! Дзякую за стому.

І за лясоў прасветлены Эдэм,
і за валошку ў золаце саломы.

За твой светланак, і за поўдзень твой,

і за мае абпечаныя поўдні.

За ўсё, што ўчора квет здарыла свой,

за ўсё, што заўтра ў рост зялёны пойдзе.

За смех дзіцячы, за мой зорны міг.

За ўсё, што я магу, за ўсё, што мушу.

Дабранач, сонца! Дзякую за ўсіх, хто анічым сваю не збрыйдзіў душу.

За ўсё, што прагне песні ды надзеяй.

Што дзесьці ў свеце кроў ічэ не праліта.

Дабранач, сонца! Дзякую за дзень,

за набалелась слова як малітвы.

Даша — адна з самых узнейальных асобаў з усіх, каго я сустракала ў жыцці.

«Яны праства гуляюць», — сказаў пра маладых герояў «Плошчы Каліноўскага» Валянцін Акудовіч, пасля чаго кансерватыўна настроеныя чытаваць «ARCHE» вонкімі абвісці яго «вогарам беларушчыны». Але, дашчэнту дыскрэдытаўшы маладзевы супраціў, мыслія працягнуў: «...гульня (не блыгай з забавай) — рэч куды больш сур'ёзная і важная, чым хоць якое змаганне.

Бо толькі праз гульню (у самых розных яе праявах) магчымае тварэнне культуры, а значыць і тварэнне чалавека як чалавека». Даша, на першы погляд, не рабіла нічога звышгераічнага і звышкарыснага для сусветнай рэвалюцыі. Пранесла на Плошчу намёт. Гатавала гарбату, грала на гітары лірычныя песні. Пісала ўзорна-паказальны твор жаночай дзённікавай літаратуры. Пакорліва пайшла ў аўтазак падчас разгону. Яна проста гуляла. Але яе як не-пісьменніцы галоўная заслуга ў тым, што, калі чытаеш занатаваныя ёй радкі, у цябе складаецца ўражанне: падчас гэтай гульні яна передае пас менавіта табе.

Зорны міг

«Сярэдні век людзей на Кастрычніцкай плошчы будзе недзе мой. 24 гады». Мая сённяшняя гераіня — менавіта гэтая 24-гадовая Даша. З часоў Вясны-2006 праішло амаль трох гады, «Сакавіцкая дзённікі» Дар'і Кастэнка ўспрымаюцца ціпер зусім па-іншаму. Са зразумелай дыстанцыяй і халоднай аналітыкай. Напэўна, было б цікава патэлефанаваць аўтары, задаць ёй пытанні канкрэтна па тэксце: ці сапраўды Плошча сталася «найважнейшым і найлепшим», што здарылася з ёй у жыцці? Ці камунікуе яна з быльмі сукамерніцамі праз сацыяльную сетку «Аднакласнікі»? Як яна ставіцца да «мярзотнікаў», якія скарысталіся яе рэвалюцыяй? Цікава — але навошта? Гэта, канешне, быў бы надзённы і рэйтынгавы — але зусім іншы жанр. Не гэты.

Жыццё пасля Плошчы... Многія з нас тады задавалі сабе пытанне: што са мной будзе? У тым ліку і Даша — «Сакавіцкая дзённікі» поўныя панічнай варожбы на кававай гушчы з тэрмасу. Як і трох гады таму, Дар'я Кастэнка жыве ў Беларусі, працуе ў навуковым часопісе «Адукацыя і выхаванне», адкуль нікто нават не падумаў яе звалінца за розгаласныя, перакладзенія на некалькі моваў «матэрыялы не па тэмэ» (хто ведае, а можа — акурат па тэмэ?), гуляе ў інтэлектуальныя гульні ў адной з самых моцных беларускіх каманд (якая, дарэчы, называецца «Хунта»), кожнае лета экстремальная вандруе з сябрамі: Крым, Скандинавія. У канфліктных сітуацыях ідзе вайной у абарону слабых, а калі марозіва жыцця пачынае ўтопілаваць у сябе свае разынкі, — падбівае сяброў на самыя неверагодныя дзядзянені.

Калі мы каталіся з горкі, яна ўскідвалася галаву ў святле ліхтароў і смяялася. Як у многіх бландынаў, на марозе яе нос заціўся густой чырванню — хапелася хутчэй узяць яе ў цяпло, захутаць у коўдру і напаіць гарбатай. І я згадала Плошчу, наўмётае мястечка, бачанае на ўласныя очы, — і відэахроніку. На многіх кадрах можна было заўважыць Дашу. Выраз твару быў абсолютна іншы. Спужаны. Ращучы. Засяроджаны. Пазбаўлены касметыкі. Поўны надзеі. Але адна дэталь была тою самай — ярка-чырвоны ад анамальна га холаду той вясны нос. Даша глядзела, як народ скотваецца з ільдзянай горкі, ускідвалася галаву з чырвоным носам і смяялася. Менавіта тады я вырашыла, што я пра яе напішу.

ВАРТА ПРАЧЫТАЦЬ

АНАТОМІЯ НЯНАВІСЦІ

Аляксей КАРОЛЬ

Паступіла ў продаж
кніга Анатоля Тараса
«Анатомія нянаўісці. Руска-польскія
канфлікты ў XVIII—XX
стст.» Гэта ўжо
трэцяя кніга з серыі
«Невядомыя вайны».

Аўтар ідэі, канцепцыі і кіраўнік праекта Анатоль Тарас. «Анатомія нянаўісці», як і ўся трылогія, падпрадкавана адной задачы: аднаўіць аб'ектыўную карціну складанага гісторычнага працэсу расійска-польскіх адносін узамен тых міфаў, што панавалі ў афіцыйнай версіі гісторыі на працягу некалькіх стагоддзяў.

Мэта дасягнутая. «Анатомія нянаўісці» абрушвае не адзін і нават не дзесятак гісторычных міфаў, а адну з апорных канструкцый усёй савецкай канцепцыі расійска-польскіх адносін. Канцепцыі, якая была збудавана цалкам на расійскай традыцыі гісторыяграфіі. Прычым традыцыі выключна імперскай, з якой былі падчыстую выдалены ўсе адценні іншых падыходаў, уласцівых іншым школам прагрэсіўных расійскіх гісторыкіў. Самай рэакцыйнай імперской канцепцыі ў новым таталітарным фармаце.

Ні адна эпоха не спараджала столькі міфаў, як эпоха таталітарызму, пераўтвараючы па сутнасці ў адзін суцэльнік міф усю папярэднюю гісторыю не толькі сваёй дзяржавы, але і

сусветную. Тымі ж метадамі, што і ў палітыцы, — рэпрэсіямі і прапагандай. З навуковага і грамадскага ўжытку, з памяці штучна выціраючы цэль пласты фактаў і падміняючы схемай, наборам клішэ і штампаў, злепленых пануючай ідэалогіяй у нейкае падабенства канцепцыі. У якой злодзеі пераўтвараючы ў герояў, паразы — у перамогі і наадварот. Па дакладнаму вызначэнню бессмяротнай антыўтопіі Оруэла: «Ілжа ёсьць праўда, праўда ёсьць ілжа». Жудасная, шэрэя жалезабетонная канструкцыя, якую, здаецца, нікому і нічым не зваліць.

Хаця сам ён называе сваю кнігу сціпла навукова-папулярнай работай, яе значэнне цяжка пераацэніць. Акрамя разбурэння міфаў і рэканструкцыі рэальных падзеяў, прычын і наступстваў расійска-польскіх канфліктаў на працягу амаль трох апошніх стагоддзяў, са старонак яго даследавання з выключнай выразнасцю падстае гісторычная драма Беларусі, што стала разменнай манетай у супрацьстаянні паміж Усходам і Захадам. Але ж драма, адзначаная не безнадзеянасцю, а гісторычным аптымізмам: калі ў такіх варунках Беларусь вытрымала, аднаўілася на мале сусвету, то будзе жыць.

ЛІСТ У РЭДАКЦЫЮ

НЯЎДАЧЫ АД БЯСПАМЯЦТВА

Шаноўная рэдакцыя, паважаны інтэлектуалы, творцы і чытачы нашай непаўторнай краіны, дазвольце мне падзяліцца з вамі сваім уражаннем ад каштоўнасці, даступнай і вам, якую мне пашчасціла зусім нядаўна набыць і спасігнучь.

Ёмісты фаліянт — зборнік «Нячывелле». Апавяданні, публіцыстыка, дакументы» Васіля Якавенка, што летася выйшаў з друку, — злепак часу апошніх двух дзесяцігоддзяў, прынамсі, у грамадскім жыцці. Кніга ўразіла мяне надзвычай. У ёй бескампромісна аналізуеца і выстроіваеца ў часе двурушина ў адносінах да нацыянальнай культуры чынавенства, але ж не яно вызначае перспектыву краіны.

Выдатны публіцыст і празаік В. Якавенка выступае і як бязлітасна праўдзівы гісторык. Ён смела даследуе супярэчнасці сучаснага адраджэніцкага руху ў Беларусі. Гэта кніга раскрывае шмат невядомага і супярэчнага з гісторыі нашага недалёкага мінуллага. Рух грамадства тут імкне, як у Брэйгеля на вядомай карціне, калі сліяны вядзе невідущых да

зусім непазбежнай прорвы. Духоўны і сацыяльны вопыт сучасніка В. Якавенка ўмелася судаці з вопытам гісторыі.

Кожны апавяданне ці артыкул — гэта ма-гуты сплаў пакутнага болю ад усведамлення наканаванага і перажытага. Шмат чаго з гэтай кнігі не знойдзеш ні ў якой энцыклапедыі. Гэта непаўторны і праўдзівы летапіс. І дзівіць тое, што пры яго шматковай размаістасці, пры калейдаскопічнай стракатасці тэкстаў — тут будзённае і фантастыка, рэальнае і летуценае, проза і паэзія — усё бытшам у адзіні клубок знітавана, каб кожны, хто чытае гэтую кнігу, быў здольны яшчэ пайней спасігнучь і таемнія духоўныя каштоўнасці свайго і не толькі свайго народа, і небяспеку іх страты.

Трылогія «Пакутны век» і публіцыстычны зборнік «Нячывелле» — гэтыя дзве кнігі, лічу, неабходна мець у сябе кожнаму, каб чытаць і пераўтвараць, спасіці ахвяры, якія падышлі на нас. Аднакожна, пакарабачаны шайтанам, драпежнікам, сусвет, які, спадзяюся, не ўзабаве спатрэбіцца нам дзеля далейшай дабратворнай разбудовы грамадства.

Алесь Цыркуноў, мастак

ЛІТАРАТУРА

ДА ЧЫТАЧОУ

ПАКУТНЫ ВЕК

Трылогія беларускага пісьменніка Васіля Якавенкі «Пакутны век», выдадзеная ў 2006 годзе ў складзе раманаў «Кабала» «Надлом» і «Гульня на згубу», знайшла сабе ўдзячных чытачоў, атрымала станоўчыя водгукі ў друку.

Твор прасякнуты ідэяй нацыянальнага самасцвярджэння, адраджэння беларускай дзяржавы і ахопліве падзеі на Беларусі і ў свеце больш, чым за ста гадоў. Гэта трылогія была названа пісьменнікам і вучоным Алегам Лойкам творам усебеларускім і ўсеўрапейскім.

Мінүч час, і аўтарам падрыхтавана да выпуску другое выданне «Пакутнага веку», якое дапоўнена новымі разделамі, новымі малавядомымі фактамі, паглыблена ў сутнасць эпахальных гісторычных падзеяў і характеристараў, яскравае па мове.

Не застаецца сумненняў, што твор прынясе чытачам эстэтычнае задавальненне, суперажыванне і радасць ад сустрэч з цікавымі, яркімі, каларытнымі героямі.

P.S.: Аўтар кнігі Якавенка Васіль Цімафеевіч аўбяличае збор дабрачынных сродкаў для падтрымкі выдавецкага проекта.

Пры перасылцы грошай у памеры 35-40 тысяч рублёў на адрас 220116, Мінск-116, п/с 268, кожны атрымае не толькі аўтарскую ўдзячнасць, але і новую кнігу з аўтографам.

Калі ласка, разам ажыццяўліві праект!

Кантактны тэлефон: +37529 7767713 (МТС)

► ПРАЕКТ

УСЁ, ШТО ВЫ ХАЦЕЛІ ВЕДАЦЬ ПРА СУЧАСНАЕ МАСТАЦТВА, АЛЕ БАЯЛІСЯ СПЫТАЦЬ

Аляксей ХАДЫКА

**Пад гэтай правакацыйнай
назвай з 20 па 22 лютага
у галерэі «Падземка» прыйшли
дэманстрыацы ролікаў відэа-
арта і дыскусіі гледачоў,
арганізаваныя яе гаспадарамі
і творцамі з an angelico group,
аб'яднаныя загалоўкам
«Person.Sex.Art».**

Двое маладых людзей з пакалення трыццацігадовых, Антон Слюнчанка і Віталь Дзегцяроў, адзін — з адукцыяй у гісторыі мастацтва і мастак-партрэтыст, другі — мастак-дизайнер, презентавалі тры відэаролікі, якія паўсталі на мяжы відэа-арта і віджэйнга. Іншымі словамі, маладыя людзі, якія пасталелі пасля знікнення з мапы свету СССР, прадстаўлялі творы, паўсталыя ў сферы культуры, невядомай у савецкія часы. І дагэтуль у нашай краіне не надта пашыраны.

Варта заўважыць, што віджэйнг — гэта аднона новы від мастацтва, вынікам працы ў якім з'яўляюцца «відэаміксы» — візуальныя эфекты, што створаны ў реальнym часе пры далаамозе кампьютарнага абсталявання ў выніку нарецкі відэасюжетаў, вобразаў і адлюстраванняў пад адпаведную музыку. Не фільм, не відэа-арт, а нешта новае, з шматпланавай вобразнасцю, увасобленай сродкамі, блізкімі генерацыямі, для якой кампьютар і відэакамера замянілі пэндзлі з алоўкамі.

У гэтым сэнсе паказальны досьвед «кульставага» рэжысёра Пітэра Грынуэя, які, зварнуўшыся да віджэйнга і перформанса, адну са сваіх відэа-работ прысвяціў пераасэнсаванню знакамітага палатна «Начны дазор» Рэмбрандта ў праек-

Антон Слюнчанка і Віталь Дзегцяроў

це «Ночное назирание». Такім чынам, у віджэй-праекце ёсьць тэма, ёсьць інструментарый культурнай спадчыны і асацыятыўны шэраг, паводле якога стваральнік новага сюжэту, сучасны мастак, прапануе гледачу адправіцца ў падарожжа на хвалях рэфлексіі і эмацыйных суперажыванняў.

Зрэшты, тэмай віджэй-работы можа быць абрачная і проста музыка, і тады паўстае візуальны матэрыял, прызначаны не столькі для «відэаінсталяцыі» і мэтавага сузірання, а хутчэй фонавы відэашэраг для музычнай вечарыны. Чым an angelico group таксама займаюцца, фактычна ад часу свайго нараджэння напачатку XXI стагоддзя. У такіх выпадках іх праца ўвасабляеца ў відэаімправізацыі на фоне прапанаваных клубным DJ музычных тэм, або ў загадзя падрыхтаваныя відэасюжеты, калі музычная

ідэя вечарыны фармулюеца папярэдне. Апошняя можа быць звязаная з творчасцю абсалютна новых музычных калектываў або грунтавацца на матэрыяле настальгічных party, на якіх DJ прапануе, прыкладам, старыя запісы канцэртаў Black Sabbath, Deep Purple, The Who, Led Zeppelin. У досьведзе an angelico group ёсьць і такія работы.

Гэтым разам у «Падземцы» Антон Слюнчанка і Віталь Дзегцяроў прадставілі творы, бліжэйшыя да канцептуальнага відэа-арта, дэклараўашы сваёй задачай аналіз тэмаў «ню» ў мастацтве і ўзаемадносінаў мастака і асяроддзя. Паводле тэкstu буклета-анатацыі, гутарка ішла пра судадносіны дасканалай, але халаднаватай, самадастатковай жаночай прыгажосці, напоўненай водгукам узноўлай вытанчанасці класічных рэнесансавых мадоннаў,

— і супрацьпастаўленага ёй сучаснага дэгуманізованага тэхналагічнага асяроддзя, дзе прыгажосці «як бы» не знаходзіцца адпаведнага месца.

Гераіні дзвюх першых 15-хвілінных стужак «Катарына» і «Юлія», узікаючы на раздробленым у 3-4 праекцыі (як рэнесансавы алтар-рэтабла) экране, падарожнічалі на фоне прыгожых, але сумных, залітых халодным святлом краявідаў праз пустечу восеньска-зімовых палёў, узбрэжжя рэк і азёр, пустыннымі дарогамі ў адзіноту расфарбаваных начымі агнямі гарадоў. Паездка — машина з герайніяй за рулём у руху — горад — танец мадэлі ва ўяўным інтэр'еры клуба. Эстэтыка кадра чымсьці нагадвала фільм «Вуліца Малхоланд» Дэвіда Лінча, перагукаючыся з ім нават тэматычна. Імкненне, палёт-паездка адзінокай жанчыны (як у фільме — у Hollywood, святы лес падманных мрояў) — у дэгуманізованую прастору горада, які «распранае» яе, насычаеца яе аголенай, дэманстраванай у танцы прыгажосцю. Па ўспрыняцці стужкі-кліпіў можна паставіць поруч з «жаночымі» палотнамі Міколы Селяшчук-

Як рэнесансавы мастак-жывапісец візуальна даследаваў свой аб'ект камерай-абскурай, выбудоўваючы яго дакладныя геаметрычныя параметры, так віджэй падступаліся да сучасных прыгажунь, спрабуючы прачытаць вобраз праз элементарныя прыёмы новага мастацтва. «Светлы» і «цёмны» час існавання чалавечай прыгажосці. Чалавек і спакойная або рухомая прырода. Палёт птушкі ў кадры і рух чалавечага цела. Колер і яго адсутніцца ў кадры, прычым колер, ужываны ў час выяўлення ў чалавеку «дыянасійскага», начнога, пачуццёвага пачатку. Урэшце, нечаканае жаданне сродкамі відэа-арта паспрабаваць падступіца да больш харктэрнай для мастацтва скульптуры гульні ў фактурныя супрацьпастаўленні. Гутарка пра трэці дэманстраваны сюжэт, дзе паўаголеная эратычна-пачуццевая натура амаль статычна супастаўляеца з прыгадобленай да белага мармуру паверхнія накінутых на яе драпіровак.

Коратка кажучы, кожнаму часу — свае сродкі выразнасці. Перадаваць словамі ўражанні ад твораў віджэйнга — хіба што

Імкненне, палёт-паездка адзінокай жанчыны

(як у фільме — у Hollywood, святы лес падманных мрояў) — у дэгуманізованую прастору горада, які «распранае» яе...

ка, такімі, як «Матылі тут не жывуць».

Цікава, што ў дыскусіі па праглядзе мастакі пачулі даволі жорсткія закіды крытыкаў, што ўказвалі на ўяўную адсутніцца філасофскай канцептуалізацыі работ. Падаецца, аднак, гэта задача вырашалася не наратыўным падыходам, а спробай прэпаратавання вобраза праз элементарныя склавы часцінкі.

марная праца. Аднак, калі раптам увечары, наведваючы музычную вечарыну, вы зразумееце, што на плазменным экране ў клубе адлюстроўваецца нешта большзмястоўнае, чымсьці ролікі Fashion TV і простыя кліпі... Калі вы адчуцеце, што вас прываблівае больш складаны вобразна-асацыятыўны шэраг... Значыць, вы сутыкнуліся з працай віджэя, пакуль што аднона рэдкай з'явіцца у клубных мерапрыемствах Мінска.

► ТВОРЧАСЦЬ

ВЫСТАВЫ І ПРЕЗЕНТАЦЫІ

Аляксей ХАДЫКА

23 і 25 лютага ў Нацыянальным мастацкім музеі адчыніліся дзве новыя экспазіцыі.

У працяг вялікага восеніскага праекта «Праваслаўная ікона Расіі, Украіны і Беларусі» і ў пачатак святочных мерапрыемстваў да 70-гадовага юбілею Музея,

ду госці музея былі сведкамі адкрыцця выставы заслужанага дзеяча мастацтваў Рэспублікі Беларусь Генадзя Фёдаравіча Шутава «Прадмет. Час. Чалавек», якія прысвечана 70-годдзю з дня яго нараджэння. Творы майстра — тонкія акварэльныя работы, краявіды і нацпорморты.

Што датычыцца клубнага жыцця, то адметнай падзеяй зрабілася прэзентацыя ў рэстаране «Журавінка» праграмы «Акадэміі фанана», арабскага танца, які пропагандуе студыя прыгажосці «Шыфалі» (бул. Багдановіча, 8) пад кіраўніцтвам выдатнай танцоўшчыцы Ціны. Мінск, і гэта

заканамерна, становіцца сапраўдным мегаполісам, які адчыняе свае залы і пляцоўкі для творчага ўспрыння мастацкіх дасягненняў розных народоў свету. Зрэшты, арабскі танец — гэта ўвасабленне дасканаласці руху і рytmu, і прыгоже відовішча, і выдатны спосаб удасканалення. Да чаго і звяртаючыся яго прапагандысты, ведучы заняткі як з ужо прафесійнымі выкананцамі, так і з групамі пачаткоўцаў школьнага ўзросту. Нават назва «фанана», па-арабску — «акторка», у адрозненні ад «раккаса» — танцорка, сведчыць пра сур'ёзныя творчыя памкненні калектыву «Акадэміі».